

Alternativ administration av aktivitetsstöd

Effekter för socialförsäkringens administration

MISSIV

DATUM
2002-12-20
ERT DATUM
2002-10-24

DIARIENR
2002/403-5
ER BETECKNING
S2002/6580/SF
S2002/8088/SF

Regeringen
Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Uppdrag att analysera effekterna av en ändrad administration för aktivitetsstöd

Regeringen uppdrog den 24 oktober 2002 åt Statskontoret att redovisa och analysera kostnads- och personalkonsekvenserna för socialförsäkringens administration av en överföring av utbetalningsuppdraget för aktivitetsstöd till arbetslöshetskassorna. I uppdraget ingick särskilt att belysa de ekonomiska och personella konsekvenserna av alternativa sätt att hantera ersättningen vid sjukfrånvaro, vård av barn m.m. Statskontoret skulle utgå från att överföringen av utbetalningsuppdraget kunde ske den 1 januari 2004 eller den 1 januari 2005.

Resultatet av gjorda analyser redovisas i bifogad rapport, Alternativ administration av aktivitetsstöd – effekter för socialförsäkringens administration. I rapporten jämförs tre alternativ med ett nollalternativ, där nollalternativet är ett med hjälp av IT-teknik rationaliserat nuläge där de allmänna försäkringskassorna ombesörjer administrationen av aktivitetsstödet. Statskontoret konstaterar att för socialförsäkringens administration synes nollalternativet vara mest kostnadseffektivt om också hänsyn tas till de administrativa kostnaderna vid arbetslöshetskassorna.

Statskontoret har funnit att ett genomförande den 1 januari 2005 ur kostnadssynpunkt är fördelaktigt jämfört med den 1 januari 2004.

Rapporten har utformats i samarbete med Riksförsäkringsverket, Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetsgivarverket, Försäkringskassaförbundet och Arbetslöshetskassornas samorganisation.

Generaldirektör Knut Rexed har beslutat i detta ärende. Direktör Thomas Pålsson, chef för Enheten för styrningsfrågor, och avdelningsdirektör Bernt Emanuelsson, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Enligt Statskontorets beslut

Bernt Emanuelsson

Innehåll

Sammanfattning	7
1 Uppdraget	13
2 Förutsättningar	15
2.1 De tre alternativa reformerna	15
2.2 Besluts- och genomförandetider	17
2.3 Detaljerade antaganden beträffande reformerna	17
2.3.1 Detaljerade antaganden beträffande Reform 1	18
2.3.2 Detaljerade antaganden beträffande Reform 2	20
2.3.3 Detaljerade antaganden beträffande Reform 3	21
2.4 Viktiga kalkylpåverkande förutsättningar	21
2.4.1 Fem förutsättningar rörande systemeffekter	22
2.4.2 Tre förutsättningar för faktorer som påverkar administrationskostnaderna	23
2.4.3 Förutsättningarnas betydelse	24
2.5 Beräkningstekniska antaganden i övrigt	26
3 Tekniska implementeringar – Nollalternativet	33
3.1 Administrativa system under förändring	33
3.1.1 Avbrutna utvecklingsprojekt	33
3.1.2 Andra utvecklingsprojekt	34
3.2 Implementeringseffekter för personalen	35
3.3 Nollalternativet	36
3.4 Två nyckeltal för kostnadsjämförelser	37
4 Personalkonsekvenser	39
4.1 Antal sysselsatta nu	39
4.2 Åldersfördelning av personalen	40
4.3 Förutsättningar för integrering av FK-personal	40
4.4 Påverkan av det formella regelverket	42
4.4.1 Påverkan av LAS	42
4.4.2 Påverkan av kollektivavtal	45
4.4.3 Effekter för pensionsskulden	47
4.4.4 Påverkan i övrigt	49
4.5 Hur personalsituationen påverkas av de olika reformerna	49
4.6 Hur personalsituationen påverkas av olika tidpunkter för reformerna	51

5	Kostnadskonsekvenser för socialförsäkringens administration	53
5.1	Initiala engångskostnader	53
5.2	Årliga förvaltnings- och driftkostnader	55
5.3	Sammantagna kostnader	56
5.4	Slutsatser om vilken reform som synes mest kostnadseffektiv	58
5.5	Kommentarer till resultat skillnader mot tidigare utredningar	60
6	Kostnadskonsekvenser vid ett genomförande 1 januari 2004	63
7	RFV:s förslag och dess konsekvenser	67
7.1	RFV:s förslag	67
7.1.1	Antaganden rörande administration av sjukfrånvaro	67
7.1.2	Antaganden rörande administration av tillfällig föräldrapenning	68
7.2	Personalkonsekvenser av förslaget	69
7.3	Kostnadskonsekvenser	69
7.4	Jämförelse med andra alternativ	72
8	Samrådsyttrandena	73
	Bilaga A Regeringsuppdraget	75
	Bilaga B Utredningsunderlag och använd utredningsmetod	79
	B:1 Projektets organisation	79
	B:2 Projektets genomförande	80
	B:3 Befintligt utredningsunderlag	80
	Bilaga C Detaljspecifikationer till kapitel 4	81
	C:1 Diagram över åldersstruktur inom FK	82
	C:2 Rättsfall avseende §6b LAS	84
	C:3 RFV:s tolkning av rättsfallen	86
	C:4 Gemensam strategi för personalomställning på FK	89
	C:5 Beräkningsexempel – kostnader vid avveckling av personal	95
	Bilaga D Detaljspecifikationer till kapitel 5	103

Sammanfattning

Statskontoret har haft i uppdrag att analysera kostnads- och personalkonsekvenserna för socialförsäkringens administration, dvs. de allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket, av olika sätt att organisera administrationen av aktivitetsstöd. Aktivitetsstöd ges som ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska program. I dag sker hanteringen av detta på försäkringskassorna (FK). Även vid deltagares sjukdom, vård av barn, vård av närstående m.m. betalas ersättning i form av aktivitetsstöd efter försäkringskassas prövning.

Statskontoret har beräknat effekterna av tre alternativa sätt att organisera ersättningen – Reform 1, Reform 2 och Reform 3. I Reform 1 och 2 är det arbetslöshetskassorna (AK) som administrerar aktivitetsstödet till deltagarna vid närvaro i arbetsmarknadspolitiskt program medan FK gör detta i Reform 3.

Vid frånvaro i Reform 1 betalar AK efter prövning ut aktivitetsstöd vid sjukdom upp till 14 dagar, vid tillfällig vård av barn och vård av närstående m.m. Vid sjukfrånvaro mer än 14 dagar betalar FK efter prövning ut sjukpenning.

I Reform 2 sköts administrationen i alla ovan nämnda frånvar oanledningar av FK, med ersättning i form av sjukpenning, tillfällig föräldrapenning respektive närståendepenning. Så är också fallet i Reform 3.

Effekterna av de tre reformalternativen jämförs med ett nollalternativ som liknar nuläget förutom att de rationaliseringseffekter uppnåtts som väntas följa av planerade men ännu inte implementerade administrativa IT-system vid FK.

De olika alternativen sammanfattas i rutorna nedan.

Ersättningsgrund	Reform 1	Reform 2	Reform 3	Nollalternativ
Närvarotid	AK (akt.stöd)	AK (akt.stöd)	FK (akt.stöd)	FK (akt.stöd)
Sjukfrånvaro <14 dag	AK (akt.stöd)	FK (sjukpenn)	FK (sjukpenn)	FK (akt.stöd)
Sjukfrånvaro >14 dag	FK (sjukpenn)	FK (sjukpenn)	FK (sjukpenn)	FK (akt.stöd)
Vård av barn	AK (akt.stöd)	FK (tfp)	FK (tfp)	FK (akt.stöd)
Vård av närstående	AK (akt.stöd)	FK (närst.p)	FK (närst.p)	FK (akt.stöd)

Statskontoret finner, av de redovisningar som följer, att Reform 1 ur kostnadssynvinkel synes vara mest fördelaktigt för socialförsäkringens administration jämfört med Reform 2, Reform 3 och nollalternativet. Om hänsyn också tas, vilket bör göras, till sannolika tillkommande kostnader för arbets-

löshetskassorna, AMS och CSN blir bilden en annan. Då synes nollalternativet vara mest kostnadseffektivt.

Det finns dock ett alternativ, som Statskontoret också redovisar, som skulle vara ännu mer fördelaktigt för socialförsäkringens administration och möjligen även totalt sett. Det är ett förslag som liknar Reform 1 och som utformats av RFV. Skillnaden mot Reform 1 är att det också innefattar arbetslösa som inte deltar i arbetsmarknadspolitiskt program. RFV:s förslag innebär att en sjuklöneperiod införs för såväl aktivitetsstödmottagare som enbart arbetslösa så att aktivitetsstöd respektive arbetslöshetsersättning betalas ut under de två första veckorna av sjukdom. Därefter går ärendet över till försäkringskassa som betalar sjukpenning från dag 15. Vid tillfällig vård av barn och vård av närstående m.m. betalar A-kassa ut aktivitetsstöd respektive arbetslöshetsersättning.

För att ställning till RFV:s förslag krävs ytterligare analyser av administrativa kostnader för AK, AMS och SCB samt av effekterna på försäkringskostnaderna.

Personalkonsekvenser

Effekterna på RFV är i de olika alternativen försumbara. Effekterna för försäkringskassorna bedöms innebära följande förändring i antalet årsarbeten *jämfört med nollalternativet* (där det blir 199 årsarbeten).

Förändring inom FK	Reform 1	Reform 2	Reform 3
I jämförelse med nollalternativet	-27 åa	+29 åa	+142 åa

Det bör noteras att nollalternativet samtidigt medför en minskning med 98 årsarbeten inom försäkringskassorna *jämfört med nuläget*, som har 297 årsarbeten fördelat på cirka 844 personer. Den totala förändringen *i förhållande till nuläget* blir således kalkylmässigt följande för FK.

Förändring inom FK	Reform 1	Reform 2	Reform 3
I jämförelse med nuläget	-125 åa	-68 åa	+44 åa

För Reform 1 torde uppsägningar av personal inom FK kunna bli aktuella om statsbidragen till FK minskar som följd av reformen. När det gäller antal uppsägningar som minskningarna i antal årsarbeten vid FK kan resultera i, torde de dels bero av hur respektive FK förmår omorganisera arbetet, dels bero av minskade intäkter från staten. För närvarande är det cirka 844 personer som inom FK arbetar med utbetalning av aktivitetsstöd, varav 137 personer på mer än halva sin arbetstid.

Observera att i ovanstående personalkonsekvenser ingår inte effekter inom arbetslöshetskassor eller AMS.

Effekter för pensionsskulden

Reform 1 och 2 kommer att få effekter för pensionsskulden för personal vid FK. Effekterna blir mycket olika beroende på vilka personer som skulle drabbas av uppsägning. Uppsägning som följd av dessa två reformer kan öka pensionsskulden med ca 615 000 kronor per person för vissa kategorier av anställda och minska pensionsskulden med ca 597 500 kronor per person för andra kategorier av anställda. Det finns även kategorier av anställda som kan bli berörda av uppsägning, för vilka effekterna för pensionsskulden per person blir mindre än dessa två exempel. Det är svårt att prognostisera vilka kategorier som kan komma att bli uppsagda efter beslut om Reform 1 eller 2.

Kostnadskonsekvenser

Ett genomförande 1 januari 2005 bedöms få följande *kortsiktiga* kostnads-effekter för socialförsäkringens administration för åren 2003 till och med 2009.

	Reform 1	Reform 2	Reform 3	Nollalt.
Summa initiala engångskostnader och årliga förvaltnings- och driftkostnader under 7 år	696 mkr	761 mkr	974 mkr	803 mkr

De *långsiktiga* årskostnaderna från och med år 2010 beräknas bli följande.

	Reform 1	Reform 2	Reform 3	Nollalt.
Årlig förvaltnings- och driftkostn.	66 mkr/år	84 mkr/år	138 mkr/år	90 mkr/år

Dessa långsiktiga kostnader kan också jämföras med dagens kostnader 124 mkr (år 2001) för socialförsäkringens administration.

Dessa kostnadskonsekvenser för socialförsäkringens administration gäller bara under i avsnitt 2.3 och 2.4 redovisade förenklade antaganden rörande kalkylpåverkande förutsättningar. **Flera av de där presenterade antagna förutsättningarna kan lätt ändras** och kan i så fall påverka administrationskostnaderna i hög grad. Det är således **väsentligt att ha kalkylförutsättningarna klart för sig vid tolkning** av resultaten.

Vid sidan av de bedömda kostnadskonsekvenserna för socialförsäkringens administration kan betydligt större effekter uppstå på försäkringskostnaderna och därmed på statens budget. Analys av sådana effekter ligger utanför uppdraget till denna utredning.

Jämförelse mellan två alternativa genomförande- tidpunkter

Ett genomförande den 1 januari 2005 bedöms från kostnadssynpunkt vara klart fördelaktigt jämfört med den 1 januari 2004. Ur personalsynvinkel för anställda vid försäkringskassorna bedöms det också vara en fördel med ett genomförande den 1 januari 2005 jämfört med den 1 januari 2004. Ett försök till genomförande den 1 januari 2004 skulle sannolikt även bli mycket besvärligt för många av de enskilda stödmottagarnas möjligheter att finansiera sitt uppehälle, eftersom administrationen av utbetalning inte bedöms kunna hinna bli klar i tid.

Jämförelse med RFV:s förslag som ett fjärde alternativ

RFV redovisade i augusti 2002 ett förslag, som innebar att sjuklöneperiod infördes för alla arbetslösa, det vill säga även för dem som inte har aktivitetsstöd. Förslaget har konsekvensanalyserats med avseende på kostnaderna för socialförsäkringens administration. Dessa kostnader sjunker kraftigt, främst till följd av en betydande personalminskning inom FK. RFV:s förslag är det klart billigaste när det gäller socialförsäkringens administration, se översikt på nästa sida.

Förutsättningar

Ersättningsgrund	Reform 1	Reform 2	Reform 3	RFV:s förslag	Nollalternativ
Närvarotid	AK (akt.stöd)	AK (akt.stöd)	FK (akt.stöd)	AK (akt.stöd)	FK (akt.stöd)
Sjukfrånvaro <14 d	AK (akt.stöd)	FK (sjukpenn)	FK (sjukpenn)	AK (akt.stöd)	FK (akt.stöd)
Sjukfrånvaro >14 d	FK (sjukpenn)	FK (sjukpenn)	FK (sjukpenn)	FK (sjukpenn)	FK (akt.stöd)
Vård av barn	AK (akt.stöd)	FK (tfp)	FK (tfp)	AK (akt.stöd)	FK (akt.stöd)
Vård av närstående	AK (akt.stöd)	FK (närst.p)	FK (närst.p)	AK (akt.stöd)	FK (akt.stöd)
Mottagare vid frånvaro	Akt.stöd-mottagare	Akt.stöd-mottagare	Akt.stöd-mottagare	Alla arbetslösa och akt.-stödmottagare	Akt.stöd-mottagare

Resultat: FK-personal

Årsarbeten FK	172 åa	228 åa	341 åa	29 åa	199 åa
Minus nollalternativ.	-199 åa	-199 åa	-199 åa	-199 åa	
Differens årsarbeten	-27 åa	+29 åa	+142 åa	-170 åa	

Resultat: Kostnader för FK+RFV

Långsiktigt: Årlig drift- och förvaltningskostnad fr.o.m. år 2010	66 mkr/år	84 mkr/år	138 mkr/år	20 mkr/år	90 mkr/år
Kortsiktigt: Summa kostnader åren 2003–2009	696 mkr	761 mkr	974 mkr	517 mkr	803 mkr

Exempel på tillkommande kostnader utanför kalkylen i denna rapport

Adm AK tillkommer	Ja	Ja	Nej	Ja	Nej
Kostnader AMS och CSN tillkommer	Ja	Ja	Ja, sannolikt	Ja, sannolikt	Nej
Kostnad för ökad andel fel tillkommer	Förmodligen	Förmodligen	Oklart	Förmodligen	Nej
Försäkringskostnad ändras	Ja	Ja, ökar mycket	Ja, ökar mycket	Oklart	Nej
Stödmottagarnas incitament ändras, vilket kan öka adm för FK	Ja, sannolikt	Ja	Ja	Ja	Nej

1 Uppdraget

Regeringen har den 24 oktober 2002 uppdragit åt Statskontoret att enligt uppdragsbeskrivningen i bilaga A redovisa och analysera effekterna av en ändrad administration för aktivitetsstöd.

Statskontoret ska redovisa och analysera kostnadskonsekvenserna för socialförsäkringens administration av en överföring av utbetalningsuppdraget för aktivitetsstöd till arbetslöshetskassorna dels vid överföringstillfället, dels under de därefter närmast kommande åren.

Statskontoret ska också redovisa och analysera de personalkonsekvenser som följer för RFV och de allmänna försäkringskassorna vid en överföring av utbetalningsuppdraget.

Uppdraget ska utföras under alternativa antaganden om administrationen vid sjukdom, tillfällig vård av barn m.m. och om utbetalningsuppdraget förs över från försäkringskassorna till arbetslöshetskassorna eller ej.

Utredningens underlag och använda utredningsmetoder sammanfattas i bilaga B.

2 Förutsättningar

Här definieras (2.1–2.3) de tre alternativa reformer som kostnadskonsekvenserna i första hand avser samt de förutsättningar som ansatts på åtta viktiga kalkylpåverkande områden (2.4). Vidare sammanfattas beräknings-tekniska antaganden (2.5).

2.1 De tre alternativa reformerna

Skillnaderna i administrationen av aktivitetsstöd till deltagare i arbetsmarknadspolitiska program mellan de tre alternativen, vid närvaro i program och frånvaro p.g.a. sjukdom m.m., sammanfattas i följande översikt i fråga om vem som har utbetalningsuppdraget och vilken form den utbetalda ersättningen har.

Ersättningsgrund	Reform 1	Reform 2	Reform 3	Nollalternativ
Närvarotid	AK (akt.stöd)	AK (akt.stöd)	FK (akt.stöd)	FK (akt.stöd)
Sjukfrånvaro <14 dagar	AK (akt.stöd)	FK (sjukpenn)	FK (sjukpenn)	FK (akt.stöd)
Sjukfrånvaro >14 dagar	FK (sjukpenn)	FK (sjukpenn)	FK (sjukpenn)	FK (akt.stöd)
Vård av barn	AK (akt.stöd)	FK (tfp)	FK (tfp)	FK (akt.stöd)
Vård av närstående	AK (akt.stöd)	FK (närst.p)	FK (närst.p)	FK (akt.stöd)

Med **fet stil** framhävs tabellens¹ skillnader mot nollalternativet.

Reform 1 är att överföringen av utbetalningsuppdraget för aktivitetsstöd gäller både närvarotid och viss frånvarotid. A-kassorna ska enligt Reform 1 betala ut aktivitetsstöd för närvarotid i arbetsmarknadspolitiskt program men också under frånvaroperioder för tillfällig vård av barn m.m. samt vid frånvaro p.g.a. sjukdom under de första två veckorna efter karensdagen.

Reform 2 innebär att en överföring sker av utbetalning av aktivitetsstöd till A-kassan i fråga om närvarotid. Vid frånvaro p.g.a. sjukdom och vård av barn/närstående m.m. ska rapportering ske till försäkringskassan som efter prövning betalar ut sjukpenning och tillfällig föräldrapenning m.m.

Reform 3 medför samma regler och ordning vid frånvaro p.g.a. sjukdom, vård av barn m.m. som i Reform 2, det vill säga det är försäkringskassan som prövar och betalar ut ersättning för angivet slag av frånvaro. Skillnaden mellan Reform 2 och Reform 3 är att i Reform 3 kvarliggert utbetalningen av aktivitetsstöd för närvaro i arbetsmarknadspolitiskt program hos försäkringskassan.

¹ Tabellens förkortningar: **sjukpenn** = sjukpenning, **närst.p** = närståendepenning, **tfp** = tillfällig föräldrapenning, **akt.stöd** = aktivitetsstöd.

Nollalternativ för var och ett av de tre alternativ som ska analyseras (Reform 1, 2 och 3) är den nuvarande ordningen, dvs. att aktivitetsstödet utbetalas av försäkringskassa för närvarotid i program och för godkänd frånvaro p.g.a. sjukdom, vård av barn/närstående m.m.

Kostnadskonsekvenserna för varje reform beskrivs således jämfört med nuvarande system, så som det är beslutat att vara utformat från den 1 januari 2003, och kompletterat med prognoser beträffande framtida rationaliserings-effekter som följd av planerade men ännu inte implementerade administrativa IT-system.

Jämfört med tidigare utredningar gäller således följande likheter och skillnader för de tre reformerna.

Reform 1 motsvarar RFV:s alternativ 4.2, som omfattar antagandet om att ersättning vid sjukdom och tillfällig vård av barn lämnas med lägst motsvarande aktivitetsstödnivån. Reform 1 omfattar dock inte sjuklöneperiod för arbetslösa som inte har aktivitetsstöd.

Reform 2 motsvarar i princip RFV:s alternativ 4.3. Aktivitetsstöd vid närvaro administreras av arbetslöshetskassan i enlighet med förslaget i SOU 2001:81. Följande tillägg till RFV:s alternativ 4.3 har gjorts. Sjukpenning och tillfällig föräldrapenning lämnas med lägst motsvarande aktivitetsstödsnivån och motsvarande för närståendepenning.

Reform 3 har inte tidigare kostnadsanalyserats. Reform 3 motsvarar RFV:s alternativ 4.3 och Reform 2 med där angivet tillägg om sjukpenning och tillfällig föräldrapenning. Skillnaden mellan Reform 3 och Reform 2 är att försäkringskassan i stället för arbetslöshetskassan beräknar och betalar ut aktivitetsstödet vid närvaro i program.

Nollalternativ var i tidigare utredningar kostnaderna år 2001. Här är nollalternativet en prognos över framtida kostnader m.h.t effekterna av nya administrativa IT-system om ingen av reformerna genomförs.

Ett fjärde alternativ: I missivskrivelsen till RFV:s rapport 2002-08-27² förordades en reform, som kan sägas vara en blandning av ovanstående reformalternativ. Det förslaget analyseras här på samma sätt som de ovanstående tre alternativen och presenteras i kapitel 7. Detta fjärde alternativ kallas här för **RFV:s förslag**. Det innebär en utökning av kretsen stödmottagare. Förslaget medför således samma regler och ordning vid frånvaro p.g.a. sjukdom, tillfällig vård av barn m.m. som i Reform 1.

---

² RFV:s dnr 4386/02.

RFV:s förslag motsvarar RFV:s alternativ 4.2 och Reform 1. Skillnaden mellan detta alternativ och Reform 1 är att denna reform omfattar även sjuklöneperiod för alla arbetslösa som inte har aktivitetsstöd. Reformen omfattar även att arbetslöshetskassorna betalar ut ersättning till arbetslösa vid tillfällig vård av barn.

Det kan noteras, att RFV:s alternativ 4.1 är inte inkluderat i föreliggande analys.

2.2 Besluts- och genomförandetider

För utredningen förutsätts följande beslutstider:

- **en proposition** under senare hälften av **mars 2003**, varvid det är klart vilken av de tre reformerna som föreslås – eller om det är nollalternativet som gäller för framtiden,
- **riksdagen beslutar** om ny organisation i **maj 2003**,
- **regelverket utformat** under hösten 2003 för Reform 1, 2 och 3, här antaget att det blir klart i slutet av oktober eller november 2003. Regelverket för nollalternativet kan genomföras inom nuvarande lagsystem och bli klart redan våren 2003.

Genomförandet av en ändrad organisation förutsätts som ett huvudalternativ i kalkylerna ske (utan några övergångsregler) den 1 jan 2005. Beslut om uppsägning av eventuellt övertalig personal inom FK förutsätts ske mot slutet av år 2004.

För Reform 3 och för nollalternativet förutsätts att vidareutveckling av utbetalningssystemet samt skanning³ av utbetalningsunderlag påbörjas under år 2003.

Konsekvenserna av ett alternativt genomförande 1 jan 2004 beskrivs i kapitel 6.

2.3 Detaljerade antaganden beträffande reformerna

Regelverken för de tre reformerna är inte i detalj definierade. Här beskrivs de antaganden som gjorts för de detaljer som har betydelse beträffande påverkan av kostnadskalkylerna och personalkonsekvenserna. (Nollalternativets detaljantaganden är närmare beskrivna i kapitel 3.)

---

³ Det vill säga Projekt 1 och 2 enligt avsnitt 3.1 nedan.

Följande tablå ger en sammanfattande översikt i punktform av de olika antagandena. De korta punkterna är mer utförligt beskrivna i texten nedan.

	Reform 1	Reform 2	Reform 3
Antaganden rörande administration av sjukfrånvaro	<p>a. Avisering dag 15+ aktivitetsstödbelopp</p> <p>b. Beloppsomräkning av aktivitetsstödbelopp till sjukpenning.</p> <p>c. Sjukpenning från FK lägst motsvarande aktivitetsstödbelopp.</p> <p>d. Engångsbeslut: Ej hänsyn till ändrade belopp under pågående sjukfrånvaro efter dag 15-avisering</p>	<p>a2. Avisering från AK enligt nuvarande rutin</p> <p>b. Beloppsomräkning av aktivitetsstödbelopp till sjukpenning.</p> <p>c. Sjukpenning från FK lägst motsvarande aktivitetsstödbelopp.</p> <p>d. Engångsbeslut: Ej hänsyn till ändrade belopp efter sjuk-anmälan till FK.</p>	<p>a2. Avisering från AK enligt nuvarande rutin</p> <p>b. Beloppsomräkning av aktivitetsstödbelopp till sjukpenning.</p> <p>c. Sjukpenning från FK lägst motsvarande aktivitetsstödbelopp.</p> <p>d. Engångsbeslut: Ej hänsyn till ändrade belopp efter sjuk-anmälan till FK.</p>
Antaganden rörande administration av tillfällig föräldrapenning (inklusive motsvarande antaganden för vård av närstående)	(Aktivitetsstöd från AK + avisering om ersatta dagar från AK)	<p>a2. Avisering från AK enligt nuvarande rutin</p> <p>c. Tillfällig föräldrapenning från FK enligt AFL, dock lägst motsvarande aktivitetsstödbelopp.</p> <p>d. Engångsbeslut: Ej hänsyn till ändrade belopp efter sjuk-anmälan till FK.</p>	<p>a2. Avisering från AK enligt nuvarande rutin</p> <p>c. Tillfällig föräldrapenning från FK enligt AFL, dock lägst motsvarande aktivitetsstödbelopp-</p> <p>d. Engångsbeslut: Ej hänsyn till ändrade belopp efter sjuk-anmälan till FK.</p>
Antaganden rörande statistik	e. RFV ger uppdrag åt SCB för korttidsfrånvaro.	-	-

2.3.1 Detaljerade antaganden beträffande Reform 1

För att kunna kalkylera kostnadseffekter för reformen har antaganden måst göras beträffande fem punkter. De beskrivs här.

Antaganden rörande administration av sjukfrånvaro

Sjuklöneperiod för aktivitetsstöddeltagare: Arbetslöshetskassorna administrerar aktivitetsstödet och ger aktivitetsstöd vid kortare frånvaroperioder på grund av sjukdom m.m. En sjuklöneperiod motsvarande den som gäller för anställda införs. Arbetslöshetskassorna ses därmed som arbetsgivare och får uppdraget att bedöma rätten till ersättning för de första 14 dagarna av ett sjukfall.

Avisering efter sjuklöneperioden: Efter sjuklöneperioden överförs ärendet genom avisering från arbetslöshetskassorna till försäkringskassan. När försäkringskassan aviserats kan utredning starta för att fastställa individens sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Försäkringskassan bedömer även den enskildes rätt till sjukpenning och utreder behovet av rehabiliteringsåtgärder.

Problem a: När det gäller personer som inte förvärvsarbetat före arbetsmarknadsprogrammet finns ingen rätt till ersättning vid sjukfrånvaro från den allmänna försäkringen. Den som har en SGI som ger en lägre sjukpenning är aktivitetsstödet får behålla aktivitetsstödet. Med nuvarande regler får aktivitetsstödstagare behålla sitt aktivitetsstöd under hela sjukperioden.

Antagen lösning (Avisering) på problem a: Om så skall vara fallet även i fortsättningen måste arbetslöshetskassan i samband med sjuklöneaviseringen också ange det aktuella aktivitetsstödsbeloppet.

Problem b: En komplikation med att använda aktivitetsstödsbeloppet som ersättningsnivå i sjukpenningen är att aktivitetsstödet är beräknat per vecka och betalas ut för fem dagar medan sjukpenning beräknas och betalas ut för sju dagar i veckan.

Antagen lösning (Beloppsomräkning) på problem b: En särskild omräkning av beloppet förutsätts därför ske för att fastställa ersättningsbeloppet hos försäkringskassan. Denna omräkning till sjudagarsättning görs hos arbetslöshetskassan som aviserar beloppet tillsammans med sjuklöneaviseringen till försäkringskassan.

Problem c: Det kan också finnas de som har en högre ersättning i aktivitetsstödet än den sjukpenning som kan ges i socialförsäkringen. **Antagen lösning (Aktivitetsstödnivå) på problem c:** För dessa personer bör försäkringskassan, efter att ha jämfört ersättningsnivån, fortsättningsvis under sjukfallet betala ut sjukpenning enligt aktivitetsstödsnivån. (Aktivitetsstödet omräknas till sjudagarsättning av a-kassan.)

Problem d: För att undvika onödig administration och skapa tydlighet för den enskilde bör senare ändringar av ersättningsbeloppet hos arbetslöshetskassan eller försäkringskassan inte påverka från vilket ersättningssystem den enskilde skall få sin ersättning. **Antagen lösning (Engångsbeslut) på problem d:** Jämförelse av ersättnings storlek i sjukförsäkringen respektive aktivitetsstödsbeloppet förutsätts göras endast vid ett tillfälle nämligen när arbetslöshetskassan aviserat aktivitetsstödsbeloppet tillsammans med sjuklöneaviseringen till försäkringskassan. Senare ändringar av aktivitetsstödsbeloppet under pågående sjukfrånvaro ska inte leda till omräkning av sjukpenningen. Undantag från detta antagande kan endast göras om arbetslöshetskassan vid aviseringstillfället ännu inte utrett och beslutat om aktivi-

tetsstödsbeloppet ska lämnas med motsvarande belopp som den inkomstrelaterade arbetslöshetsersättningen eller garantinivån.

Antaganden rörande administration av tillfällig föräldrapenning⁴

Arbetslöshetskassorna betalar ut aktivitetsstöd när frånvaron beror på tillfällig vård av barn i samma omfattning som deltagaren har rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 4 kap. 10–12 §§ lagen om allmän försäkring (AFL). Uppgift om antalet förbrukade dagar överförs till RFV för avräkning av dagar och statistik.

Antaganden angående statistikmyndighet

Problem e: RFV är för närvarande statistikansvarig myndighet bl.a. för sjukfrånvaron. Vem ska administrera sjukfrånvarostatistiken? **Antagen lösning (SCB) på problem e:** När det gäller behovet av att statistiskt kunna följa utvecklingen av den kortare sjukfrånvaron bör detta kunna hanteras av Riksförsäkringsverket på samma sätt som i dag sker för anställda med sjuklön, d.v.s. att Riksförsäkringsverket uppdrar åt Statistiska Centralbyrån att samla in dessa uppgifter. Eventuella kostnader för denna problemlösning har dock inte beräknats.

2.3.2 Detaljerade antaganden beträffande Reform 2

För att kunna kalkylera kostnadseffekter för reformen har antaganden måst göras beträffande fyra punkter. De beskrivs här.

Antaganden rörande administration av sjukfrånvaro

Utbetalningen av aktivitetsstöd överförs till arbetslöshetskassorna medan ersättning vid frånvaro från arbetsmarknadsprogram på grund av sjukdom m.m. ska utges från försäkringskassan enligt lagen om allmän försäkring. En aktivitetsstödstagare anmäler sig till försäkringskassan när ersättningsfallet påbörjas och får sin ersättning beräknad utifrån den inkomst deltagaren hade före deltagandet i arbetsmarknadsprogrammet.

För försäkringskassans del skulle detta innebära att kassan i samtliga ärenden med anspråk på frånvaroersättning under programtiden måste utreda och fastställa SGI och göra separat beräkning och utbetalning av ersättningen. Detta avser ett stort antal ärenden där ersättningen för närvarande utges som aktivitetsstöd och hanteras inom ramen för denna administration. En betydande del av den nuvarande administrationen av frånvaroersättningar under programtiden skulle bli kvar hos försäkringskassorna. Administrationen av ersättningen under programtiden, som i dag sker sammanhållet, skulle därmed delas upp på två administratörer, dvs. arbetslöshetskassorna och försäkringskassorna.

---

⁴ Inklusivt motsvarande antaganden rörande administration av närståendepenning.

Problemen a, b c, och d föreligger därvid på samma sätt som vid Reform 1. **Samma lösningar** för **b, c** och **d** som där antages gälla även för Reform 2. För problem **a** gäller följande: AK måste fortlöpande avisera FK om aktuell storlek på aktivitetsstödet enligt nu gällande rutiner. Lösningen kallas **a2**.

Antaganden rörande administration av tillfällig föräldrapenning⁵

Tillfällig föräldrapenning betalas ut av försäkringskassan. Det skulle betyda att FK i samtliga ärenden med anspråk på frånvaroersättning under programtiden måste utreda och fastställa sjukpenninggrundande inkomst (SGI) och göra separat beräkning och utbetalning av ersättningen. Detta avser ett stort antal ärenden där ersättningen för närvarande utges som aktivitetsstöd och hanteras inom ramen för denna administration. En betydande del av den nuvarande administrationen av frånvaroersättningar under programtiden skulle bli kvar hos försäkringskassorna. Administrationen av ersättningen under programtiden, som i dag sker sammanhållet, delas därmed upp på två administratörer, dvs. arbetslöshetskassorna och försäkringskassorna.

Problem a, c och d, som under Reform 1 beskrivits gälla för sjukfrånvaro, föreligger även i Reform 2 beträffande tillfällig föräldrapenning. **Samma lösningar a2, c och d**, som angivits där, antas gälla här för Reform 2.

2.3.3 Detaljerade antaganden beträffande Reform 3

För att kunna kalkylera kostnadseffekter för reformen har antaganden måst göras beträffande fyra punkter. För administration av sjukfrånvaro gäller därvid samma skrivning som under Reform 2. För tillfällig föräldrapenning (inklusive närståendepenning) gäller också samma skrivning som under rubriken Reform 2.

2.4 Viktiga andra kalkylpåverkande förutsättningar

Den korta utredningstiden (5 november–20 december 2002) har nödvändiggjort flera begränsningar. Följande förutsättningar har överenskommit med företrädare för berörda departement.

---

⁵ Inklusive motsvarande antaganden rörande administration av närståendepenning.

2.4.1 Fem förutsättningar rörande systemeffekter

Reformernas utformning medför systemeffekter av i vissa fall stor betydelse för statens kostnader utanför socialförsäkringens administration. I hög grad förenklande förutsättningar ha överenskommits beträffande följande fem faktorer.

Ingen kostnadsskillnad för tillsyn, efterkontroll och revision

Det förutsätts att samma omfattning och metoder för efterkontroll och tillsyn (från AMS eller från en ny tillsynsmyndighet) av verksamheten ska gälla, oberoende av huvudmannaskap för utbetalning.

Det förutsätts att kostnader för Riksrevisionen att utöva revision är oberoende av huvudmannaskap för utbetalning.

Inga effekter av kostnadsövertäring till allmänheten

Ekonomistyrningsverket väntar sig (i sitt remissyttrande över SOU 2001:81) att allmänhetens tillgänglighet till det färre antalet arbetslöshetskassor jämfört med försäkringskassor har stor betydelse för den enskilde medborgaren. Eventuella administrativa besparingar för statskassan kan motsvaras av ökade kostnader för andra organ. Det förutsätts i så fall inte medföra några kompensationskrav till staten.

Inga incitamentsskapande skillnader

Det är osäkert vilka ersättningsbelopp som kan komma att gälla för aktivitetsstödet relativt andra närbesläktade stöd. Beloppsnivåer och regeldetaljer kan komma att ändras och i hög grad påverka antal ärenden och kostnader per ärende. Det förutsätts dock här att inga sådana incitament kommer att påverka antalet ärenden eller fördelningen mellan olika stödformer. Den förutsättningen innebär att utvecklingen av kvantitetsmått och kvalitetsmått, se ”Konstanta ärendekvantiteter” och ”Konstanta ärendekvaliteter” under avsnitt 2.4.2, fångar upp hela effekterna av olika incitamentsändringar, som kan komma att uppstå under de närmsta åren.

Ingen skillnad rörande överklaganderätt m. m.

Det förutsätts att det inte ska vara några skillnader i hur beslut om aktivitetsstöd respektive sjukpenning m.m. skall kunna överklagas och beträffande de kostnader som överklaganden kan medföra för staten.

Stora kostnadseffekter utelämnas

Uppdraget omfattar endast att analysera och belysa kostnadseffekterna för socialförsäkringens administration. (Denna definieras som RFV och försäkringskassorna.) Reformerna väntas påverka belastningen på anslagen för aktivitetsstöd och sjukpenning. Sådana effekter kan bli betydligt större än de som denna utredning kommit fram till. Reform 2 får också vissa (i sammanhanget smärre) initialeffekter för AMS och CSN, medan eventuella initial-

effekter och effekter för årliga förvaltningskostnader inte alls är utredda när det gäller AMS och CSN beträffande Reform 1 och Reform 3. Dessa effekter ligger också utanför denna utredning, liksom effekterna för arbetslöshetskassorna – och statsbidragen från AMS till dessa (för deras utbetalningsarbete) i Reform 1 och 2.

2.4.2 Tre förutsättningar för faktorer som påverkar administrationskostnaderna

Kostnaderna för socialförsäkringens administration påverkas givetvis (tämmligen proportionellt) av antalet ärenden och deras grad av komplexitet samt av andelen felaktiga utbetalningar. Konstanta förhållanden förutsätts i kalkylerna enligt följande förutsättningar.

Konstanta ärendekvantiteter

Antalet ärenden, antal beslut och antal utbetalningar förutsätts vara oberoende av vem som utbetalar. Antal utredningar kan dock bero på när överföring sker och förutsätts vara enligt följande tabell.

	Utfall 2000	Utfall 2001	Prognos 2002	Antagade 2003 och därefter
Antal beslut om utbetalning av aktivitetsstöd	1 151 287	1 224 151	1 300 000	1 300 000
Beräknat antal frånvaro- ärenden <14 dagar*	62 500	69 550	69 550	69 550
Beräknat antal frånvaro- ärenden >14 dagar*	62 500	69 550	69 550	69 550

* Antagande: Aktivitetsstödsdeltagare är sjuka i samma omfattning som arbetslösa, d.v.s. 50 % av sjukfallen är längre än 14 dagar.

Någon statistik över antal beslut i närvaroärenden föreligger inte och det har inte varit möjligt för RFV att nu göra en uppskattning eller prognos, men likväl gäller kalkylantagandet att antalet beslut i närvaroärenden förutsätts vara konstant i framtiden.

Konstanta ärendekvaliteter

Komplexitetsgraden hos ärendena rörande aktivitetsstöd förutsätts vara oberoende av om och när överföring sker. Det betyder bland annat att andelen ärenden som kräver särskilda utredningar inte påverkas. Ärendekvaliteten förutsätts vidare vara konstant under de närmsta åren, det vill säga handläggningstiden per ärende är konstant.

Ingen skillnad i felutbetalningar

Det förutsätts att andelen felutbetalningar som följd av bristande samordning mellan aktivitetsstöd och andra socialförsäkringsförmåner inte påverkas av ändrad organisation för utbetalning. (Detta förutsätts, trots att ett

huvudskäl för den nuvarande ordningen med utbetalning av aktivitetsstöd via FK var just att minska rikskerna för fel som skulle uppstå till följd av att olika huvudmän handlägger ärenden som behöver samordnas.)

Det förutsätts också att det inte blir några skillnader i kostnader för att hantera felaktiga utbetalningar. Det innebär bland annat att felfrekvensen förutsätts opåverkad av att systemet med närvaroredovisning ersätts med ett självdeklarationssystem. (Detta förutsätts, trots att det tidigare har uttalats att ett självdeklarationssystem förutsätter ett efterkontrollsystem, som rimligen kostar extra i administration. Något sådant är inte inkluderat i kalkylerna här.)

Andelen korrekta ärenden antas vara enligt följande tabell, oberoende av överföringsår och av vem som betalar ut.

	Utfall år 1999	Utfall år 2000	Utfall år 2001	Prognos år 2002	Antagande för år 2003 och därefter
Andel korrekta ärenden om aktivitetsstöd, %	97,5	96,9	97,0	98,0 (riksmål)	98,0 (riksmål)
Andel korrekta ärenden tillfällig föräldrapenning,	95,2	95,5	95,5	98,0 (riksmål)	98,0 (riksmål)
Andel korrekta sjukpenningärenden, %	93,5	91,8	88,4	98 (riksmål)	98 (riksmål)

2.4.3 Förutsättningarnas betydelser

Här görs en kort bedömning av hur de ovanstående åtta förutsättningarna kan påverka svaren på följande sju frågor:

1. Bedöms det kunna bli en påverkan av administrationskostnaderna för *socialförsäkringens administration* (=FK+RFV)?
2. Bedöms det kunna bli en påverkan av administrationskostnaderna *utanför* FK+RFV?
3. Bedöms det kunna bli en påverkan av statens *totala budgetkostnader* i övrigt? Detta har främst att göra med om de totala utbetalningarna för aktivitetsstöd och socialförsäkring påverkas.
4. Bedöms det kunna bli en påverkan av *personalantalet* vid FK+RFV?
5. Bedöms det kunna bli en påverkan av *pensionsskuldens storlek* vid FK i Reform 1 eller 2?

6. Är det sannolikt att *rangordningen* mellan de tre alternativa reformerna kan påverkas av förutsättningen, när man tar hänsyn till enbart administrationskostnaderna för *socialförsäkringens administration* (=FK+RFV)?
7. Är det sannolikt att *rangordningen* mellan de tre alternativa reformerna kan påverkas av förutsättningen, när man tar hänsyn till de *samlade kostnaderna för statens budget*?

Först angående förutsättningarna rörande de fem systempåverkande faktorerna.

Antagande	Fråga 1: Admin.- kostnad FK+RFV?	Fråga 2: Annan admin.- kostnad?	Fråga 3: Statens kostnad i övrigt?	Fråga 4: Personal vid FK +RFV?	Fråga 5: Pensions- skuldens storlek?	Fråga 6: Rangordn adm.kostn FK+RFV?	Fråga 7: Rangordn kostnad för staten?
Tillsyn/revision	Nej	Ja ⁶	Knappast	Nej	Nej	Nej	Möjligen
Kostnads- övertalning	Nej	Nej	Troligen marginellt	Nej	Nej	Nej	Knappast
Incitament	Ja!! ⁷	Ja ⁸	Ja!! ⁹	Ja ¹⁰	Nej	Ja ¹¹	Ja, hög ¹²
Överklaganden	Möjligen	Möjligen	Möjligen	Möjligen	Nej	Knappast	Knappast
Utelämnade kostnadseffekt	Nej	Ja ¹³	Ja!! ¹⁴	Nej	Nej	Nej	Ja, hög ¹⁵

Ja!!: Två utropstecken efter ett **Ja** i tabellen betyder att man extra noga bör analysera vad ändrade förutsättningar skulle kunna betyda för utfallet av resultatet. Samma sak gäller när det står **Ja, hög** som svar på fråga 7.

⁶ Administrativa kostnader för tillsyn, revision m.m. av AK tillkommer.

⁷ Om det t.ex. är mer lönsamt för individen att vara sjukskriven än att vara närvarande i program, så ändras administrationskostnaden per ärende m.h.t olika handläggningsinnehåll.

⁸ Administrationskostnaderna för AK ändras för flera av reformerna enligt svaret på fråga 1.

⁹ De totala försäkringskostnaderna kan ändras betydligt mer än administrationskostnaderna som följd av vald reform.

¹⁰ Eftersom handläggning av SGI m är betydligt dyrare i administration än utbetalning av aktivitetsstöd, så påverkas personalbehovet av ärendefördelningen, som till stor del torde styras av incitament att få högsta ersättningsnivåer per dag.

¹¹ Beroende på framtida beloppsnivåer kan incitamenten ha mycket stor betydelse för administrationskostnaderna per ärende och antal ärenden vid FK.

¹² Skillnader mellan reformernas försäkringskostnad kan slå betydligt hårdare än administrationskostnaden.

¹³ Kostnader för AMS, AK, CSN är utelämnade, liksom för SCB i Reform 1.

¹⁴ Försäkringskostnaderna är utelämnade ur kalkylen.

¹⁵ Se kommentaren till fråga 3.

Sedan de tre faktorerna som påverkar administrationskostnaderna.

Antagande	Fråga 1: Admin.- kostnad FK+RFV?	Fråga 2: Annan admin.- kostnad?	Fråga 3: Statens kostnad i övrigt?	Fråga 4: Personal vid FK +RFV?	Fråga 5: Pensions- skuldens storlek?	Fråga 6: Rangordn adm.kostn FK+RFV?	Fråga 7: Rangordn kostnad för staten?
Ärendekvantite	Ja ¹⁶	Ja ¹⁷	Ja, försäkr. kostn	Ja, stor ¹⁸	Ja ¹⁹	Knappast	Knappast
Ärendekvalitet	Ja ²⁰	Ja ²¹	Nej	Ja ²²	Ja ²³	Knappast	Knappast
Felutbetalning	Ja! ²⁴	Ja ²⁵	Ja ²⁶	Ja ²⁷	Ja ²⁸	Möjligen	Möjligen

2.5 Beräkningstekniska antaganden i övrigt

Under arbetets gång har följande antaganden preciserats. De bedöms inte ha betydelse för den resulterande rangordningen mellan de tre reformerna.

Ej minskad tillgänglighet till FK

Det är möjligt att minska kostnaderna för socialförsäkringens administration genom att koncentrera antal arbetsställen där utbetalningsärenden handläggs. Nollalternativet innebär omfattande besparingar genom införande av administrativa IT-stöd inom FK. Dessa besparingar antas i denna rapport medföra att antalet arbetsställen inom FK som handlägger aktivitetsstöd bibehållas vid nuvarande cirka 188 arbetsställen. (En koncentration till färre arbetsställen skulle medföra ytterligare administrativa kostnadsbesparingar och färre antal årsarbeten.) Allmänhetens tillgänglighet till utbetalande organ antas således inte minska i någon reform vad avser handläggningen

¹⁶ Antalet ärenden påverkar (sannolikt tämligen linjärt) administrationskostnaderna inom FK.

¹⁷ Antalet ärenden påverkar (sannolikt tämligen linjärt) administrationskostnaderna inom AK.

¹⁸ Antalet ärenden påverkar (sannolikt tämligen linjärt) personalbehovet inom FK.

¹⁹ Antalet ärenden påverkar (sannolikt tämligen linjärt) personalbehovet inom FK, vilket kan påverka pensionsskulden.

²⁰ Ärendenas komplexitetsgrad påverkar administrationskostnaderna inom FK.

²¹ Ärendenas komplexitetsgrad påverkar administrationskostnaderna inom FK och problem i samordningen med AK, varför administrationskostnaderna inom AK också påverkas.

²² Ärendenas komplexitetsgrad påverkar personalbehovet inom FK.

²³ Ärendenas komplexitetsgrad påverkar (sannolikt tämligen linjärt) personalbehovet inom FK, vilket kan påverka pensionsskulden.

²⁴ Riskerna för felutbetalningar torde skilja sig mellan reformerna. Felutbetalningar medför extra administrationskostnader för FK.

²⁵ Riskerna för felutbetalningar torde skilja sig mellan reformerna. Felutbetalningar torde medför extra administrationskostnader för AK i flera av reformerna.

²⁶ Eftersom försäkringskostnaderna är mycket dyra för staten kan små skillnader i fel medföra stora skillnader i total budgetbelastning.

²⁷ Riskerna för felutbetalningar torde skilja sig mellan reformerna. Felutbetalningar medför ökat behov av personalinsatser för FK.

²⁸ Ändrat behov av personalinsats enligt föregående not kan påverka pensionsskulden.

vid FK. Antagandet har stor betydelse för inte minst nollalternativets kostnader.

För Reform 1 och 2 torde det likväl bli en delvis minskad tillgänglighet för allmänheten, eftersom en del av administrationen övergår från 21 FK med 188 handläggande arbetsställen till 38 AK med cirka 600 handläggande arbetsställen, men eftersom varje stödmottagare normalt hör till endast en av de 38 AK, så minskar tillgängligheten mycket (till de delar som ligger utanför denna utredning) trots att betydligt fler personer blir inblandade som handläggare²⁹.

Indirekta kostnader omfattar endast påverkbara kostnader

Begreppet ”indirekt kostnad” kan definieras på många olika sätt. I kalkylerna tas enbart med sådana indirekta kostnader som *påverkas* av reformerna respektive av åtgärderna i nollalternativet. (Detta är ett annat angreppssätt jämfört med det som använts i SOU 2001:81. Där har indirekta kostnader definierats som verksamhetens andel av overhead-kostnader, oavsett om dessa bedöms bli påverkade av en organisationsförändring eller ej.)

Inga räntekostnader medtagna

Reform 1 anges (på sidan 44 i SOU 2001:81) medföra vissa effekter för räntekostnader med hänsyn till hur ofta stöd betalas ut. Någon analys av det slaget ingår inte i denna rapport. Anledningen till denna begränsning är dels att den i SOU 2001:81 diskuterade ränteeffekten enbart berör en detaljfråga, som inte är central för val av de tre reformerna, dels att frågan bedöms tillräckligt belyst i SOU 2001:81, dels att det inte här är utrett i vad mån ränteeffekten faller inom ramen för socialförsäkringens administrationskostnader eller ej.

Uppsägningskostnader grovt uppskattade

Som framgår av kapitel 4 är det juridiskt mycket oklart hur regelverket ska tolkas när det gäller avveckling av personal vid FK. Det betyder att det är svårt att i förväg veta hur stora avvecklingskostnaderna kommer att bli. Frågan blir aktuell för Reform 1 och 2 förutom i nollalternativet. I kostnadskalkylen i kapitel 5 har bedömts att socialförsäkringens administration belastas med en uppsägningskostnad av 0,301 mkr per uppsagd person, vilket motsvarar de antagna årskostnaderna per anställd vid FK. Observera att antalet uppsagda kostnadsmässigt minskats med 17 årsarbeten eller 5,1 Mkr, motsvarande antalet (sommaren 2002) tillfälligt anställda/projektanställda. Kalkylen utgår från att samma antal tillfälligt anställda/projektanställda

---

²⁹ **Synpunkter från Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO) 2002-12-19:** Ett överförande av utbetalningsuppdraget från FK till AK innebär att i normalfallet är det endast en person, AK:s handläggare som är involverad i handläggningen av ett ärende. Med nuvarande ordning sker handläggning både hos AK för att kunna lämna uppgift till RFV/FK och hos RFV/FK för beslutsfattande. Följaktligen minskar antalet personer som blir inblandade som handläggare om AK får utbetalningsuppdraget.

finns när personalen behöver minskas. Utredningen har således inte tagit ställning till följande för kostnadsbeloppet intressanta delfrågor:

- Fördelningen mellan heltids- och deltidsanställda som skulle kunna bli uppsagda.
- Om §6b LAS gäller för bägge reformerna 1 och 2, eller om den paragrafen inte är tillämplig på någon av reformerna, eller om den bara är tillämplig på den ena av reformerna 1 och 2 (se närmare i kapitel 4).
- Vilka kategorier personal (ålder, kön, anställningstid) inom FK som i praktiken skulle drabbas av antagen uppsägning från FK.

Pensionsersättningar schablonmässigt hanterade

Pensionskostnader negligerade: För Reform 3 bedöms det blir fler anställda vid FK. Framtida ökade pensionskostnader som följd därav är inte inkluderade i kalkylerna. Pensionskostnader för befintlig personal är inte heller medtagen i någon av kalkylerna, eftersom dessa bedöms vara opåverkade av åtgärdsalternativen.

Pensionsersättningar medtagna: Reformerna 1 och 2 medför färre anställda vid FK. Det gäller även nollalternativet och RFV:s förslag. Kostnader för pensionsersättning och särskild pensionsersättning bedöms kunna tillkomma för personal som sägs upp i dessa alternativ. I kalkylerna har därvid ett mycket grovt antagande gjorts, som bygger på det enkla räkneexempel, som redovisas på sidan 3 i RFV:s rapport från augusti 2002: ”Om exempelvis alla de personer som är 60 år eller äldre (57 st) skulle begära pensionsersättning³⁰ blir kostnaden 10,7 mkr per år”. I oktober 2002 bedöms det finnas 53 sådana personer, vilket skulle motsvara 93 procent av det angivna beloppet, eller 9,95 mkr. I kalkylerna har i Reform 1 och 2 ansatts schablonen 10 mkr per år under perioden 2006 till och med år 2009 under

---

³⁰ **RFV skriver om detta i sin rapport 2002-08-27 på sid. 7:** ”När försäkringskassan säger upp eller har sagt upp personal gäller dessutom följande. Utöver de direkta kostnaderna i samband med uppsägningar kan försäkringskassan komma att drabbas av kostnader för pensionsersättning och särskild pensionsersättning enligt Trygghetsavtalet för försäkringskasseområdet (TA-FK). Uppsagda som fyllt 60 år eller som fyller 60 år under uppsägningstiden har rätt till pensionsersättning. Särskild pensionsersättning kan utbetalas om det finns särskilda skäl till tidigare uppsagda som fyllt 50 år vid uppsägningstillfället, som senare fyllt 55 år och som inte längre har rätt till ersättning från arbetslöshetskassa eller till förlängd avgångsersättning enligt TA-FK. I praktiken betalas dock särskild pensionsersättning sällan ut till tidigare anställda som är yngre än ca 58 år.

Pensionsersättning och särskild pensionsersättning uppgår till ca 70 % av slutlönen. Ersättningen betalas ut till dess att den uppsagde fyller 65 år. Det är svårt att avge någon prognos om i vilken utsträckning Försäkringskassan kan komma att drabbas av kostnader för dessa ersättningar. Uppsagda som uppfyller kravet för att få pensionsersättning kommer troligen att välja detta. Av övriga uppsagda, som fyllt 50 år vid uppsägningstillfället, kan kanske 50 % beräknas så småningom uppfylla kraven för särskild pensionsersättning.”

den särskilda raden ”Pensionsersättning” i avsnitt 5.1 Initiala engångskostnader. Även nollalternativet har för de åren belastats med 10 mkr per år (se avsnitt 3.3) liksom RFV:s förslag i avsnitt 7.3. Syftet är därigenom att nå en rimlig jämförbarhet mellan de alternativa reformernas kostnader.

Pensionsersättningar negligerade från år 2010: Det är sannolikt att pensionsersättningar successivt trappas ner under de första åren och blir mycket små efter cirka 5 år efter en reform med avskedanden. Här har dock för enkelhets skull ansatts en konstant nivå (10 mkr/år) under de fyra åren 2006–2009 och nivån noll från och med år 2010.

Inverkan på de använda nyckeltalen: Den använda metoden med två nyckeltal för jämförelse mellan alternativen beskrivs i avsnitt 3.4. Detta innebär att ansatta pensionsersättningar i avsnitt 3.3 och 5.1 ökar kostnaderna för relevanta alternativ med följande belopp i mkr.

Pensionsersättning i huvudkalkylen:	Reform 1	Reform 2	Reform 3	Nollalternativet	RFV:s förslag
Långsiktiga nyckeltalet	0	0	0	0	0
Kortsiktiga nyckeltalet	40	40	0	40	40

Känslighetsanalyser som komplement: Tabellens belopp är konstanta för varje alternativ med personalminskning, eftersom antalet personer 60 år och äldre inte skiljer sig åt. Däremot skiljer sig antalet uppsagda personer totalt åt mellan alternativen. Eftersom pensionsersättningen är mycket osäker och de totala avvecklingskostnaderna i övrigt också är det, så görs i avsnitt 5.3 en känslighetsanalys. Med hänsyn till skillnaderna i total minskning av antalet årsarbeten mellan alternativen (se avsnitt 4.5) används i stället följande pensionsersättningar (i mkr) som ingår i det kortsiktiga nyckeltalet.

Pensionsersättning i känslighetsanalysen	Reform 1	Reform 2	Reform 3	Nollalternativet	RFV:s förslag
Kortsiktiga nyckeltalet	40	20	0	40	60

Lokalkostnader grovt bedömda

RFV har för nollalternativet och för Reform 1 och 2 bedömt att de nuvarande lokalkostnaderna 9,3 mkr per år för FK består till och med år 2006, oavsett att antalet anställda minskar i nollalternativet och än mer i Reform 1 och 2. När antalet årsarbeten ändras så ändras inte säkert personalantalet, speciellt inte när det är flera personer som till mycket liten andel av sin arbetstid arbetar med utbetalning av aktivitetsstöd. När personalantalet ändras, så ändras lokalbehovet, men inte nödvändigtvis lokalkostnaderna. Lokaler har ofta fleråriga hyreskontrakt. Men även om kontraktet kvarstår, så kan hyreskostnaden som belastar utbetalning av aktivitetsstöd ändras. En minskning av en halv (eller ens en hel) årsarbetskraft vid ett arbetsställe hos försäkringskassa påverkar dock inte säkert lokalbehovet alls.

Lokalbehovet vid FK bedöms bli förändrat under de närmaste åren av många andra skäl än reformer om aktivitetsstödens administration. Statistiskt sett för alla FK bör dock lokalkostnaderna ändras i viss utsträckning och med några års eftersläpning efter ändrat personalantal som har med utbetalning av aktivitetsstöd att göra – och kanske med ytterligare eftersläpning efter ändrat antal årsarbeten. I kalkylerna har därför följande grovt ansatta³¹ lokalkostnader använts för åren efter år 2006.

Lokalkostnad, mkr per år för FK	Reform 1	Reform 2	Reform 3	Nollalternativet	RFV:s förslag
År 2006	9,3	9,3	9,6	9,3	9,3
År 2007	9,0	9,0	9,6	9,0	8,0
År 2008	8,6	8,7	9,6	8,7	7,0
År 2009	8,2	8,5	9,6	8,4	6,0
Fr. o. m. år 2010	7,9	8,2	9,6	8,0	5,0

Det bedöms således inte alls bli fråga om någon proportionalitet mellan antal årsarbeten och ändrade lokalkostnader.

Beräkningsantagandenas betydelser

Här görs en kort bedömning av hur de sex ovanstående antagandena kan påverka svaren på samma sju frågor som i föregående avsnitt:

1. Bedöms det kunna bli en påverkan av administrationskostnaderna för *socialförsäkringens administration* (=FK+RFV)?
2. Bedöms det kunna bli en påverkan av administrationskostnaderna *utanför* FK+RFV?
3. Bedöms det kunna bli en påverkan av statens *totala budgetkostnader* i övrigt? Detta har främst att göra med om de totala utbetalningarna för aktivitetsstöd och socialförsäkring påverkas.
4. Bedöms det kunna bli en påverkan av *personalantalet* vid FK+RFV?
5. Bedöms det kunna bli en påverkan av *pensionsskuldens* storlek vid FK i Reform 1 eller 2?
6. Är det sannolikt att *rangordningen* mellan de tre alternativa reformerna kan påverkas av förutsättningen, när man tar hänsyn till enbart

³¹ Använd utgångspunkt har därvid varit det ändrade behovet av årsarbeten enligt RFV:s kalkyler:

Förändrat "personalbehov"	Reform 1	Reform 2	Reform 3	Nollalt.	RFV:s förslag
Förändrat antal årsarbeten år 2010 jämfört med år 2003	-125 åa	-69 åa	+80 åa	-98 åa	-268 åa
Dito i procent av totalt 297 årsarbeten	-42 %	-23 %	+27 %	-33 %	-90 %
Dito i procent av totalt 844 personer	-15 %	-8 %	+9 %	-12 %	-32 %
Dito i snitt per arbetsställe (om 188 st)	-0,7 åa	-0,4 åa	+0,4 åa	-0,5 åa	-1,4 åa

administrationskostnaderna för *socialförsäkringens administration* (=FK+RFV)?

7. Är det sannolikt att *rangordningen* mellan de tre alternativa reformerna kan påverkas av förutsättningen, när man tar hänsyn till de *samlade kostnaderna för statens budget*?

Antagande:	Fråga 1: Admin.- kostnad FK+RFV?	Fråga 2: Annan admin.- kostnad?	Fråga 3: Statens kostnad i övrigt?	Fråga 4: Personal vid FK +RFV?	Fråga 5: Pensions- skuldens storlek?	Fråga 6: Rangordn adm.kostn FK+RFV?	Fråga 7: Rangordn kostnad för staten?
Tillgänglighet	Ja ³²	Möjligen	Knappast	Ja ³³	Ja ³⁴	Knappast	Knappast
Indirekt kostnad	Ja ³⁵	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Räntekostnad	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej
Uppsägn.kost.	Ja ³⁶	Nej	Nej	Nej	Ja ³⁷	Knappast	Knappast
Pensionsersätt.	Möjligen	Nej	Nej	Nej	Nej	Knappast	Knappast
Lokalkostnad	Marginellt	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej

³² En minskad tillgänglighet (d.v.s. färre handläggande arbetsställen för FK) skulle medföra lägre administrationskostnader.

³³ En minskad tillgänglighet (d.v.s. färre handläggande arbetsställen för FK) skulle medföra minskat personalbehov inom FK.

³⁴ Personalbehovet inom FK påverkar pensionsskuldens storlek.

³⁵ Personalbehovet inom FK påverkar lokalkostnaderna.

³⁶ Avvecklingskostnaderna inom FK påverkar administrationens engångskostnader inom FK.

³⁷ Beroende på vilka avvecklingsförfaranden som kommer att tillämpas så påverkas avvecklingskostnaderna och troligen även pensionsskulden.

3 Tekniska implementeringar – Nollalternativet

RFV har under flera år hållit på att utveckla IT-system som stöd för försäkringskassornas handläggning av ärenden rörande aktivitetsstöd. Arbetet med utveckling stannade av i och med att fråga uppstod om aktivitetsstöd skulle ligga under RFV eller ej. För nollalternativet gäller att regeringen i mars 2003 beslutar att inte föreslå riksdagen att några reformer ska genomföras utan att nuvarande administration ska fortsätta. RFV förutsätts därigenom ha anledning att fortsätta utvecklingsarbete med sina avbrutna IT-projekt.

I detta kapitel beskrivs dessa projekt och hur de påverkar definitionen av nollalternativet och dess kostnader och personalbehov.

3.1 Administrativa system under förändring

Här beskrivs dels vilka utvecklingsarbeten har blivit avbrutna och kan fortsätta efter mars 2003 och bli klara och implementerade därefter, dels vilka rationaliseringssystem i övrigt som kan förväntas påverka administrationen av aktivitetsstödet om nuvarande administrationsansvar består.

3.1.1 Avbrutna utvecklingsprojekt

Följande tekniska stödprojekt får betydelse för administrationen, om och när det genomförs.

Projekt 1 Vidareutveckling av utbetalningssystemet

Ettapp 1 Färdigställande av det nya utbetalningssystemet: Det nya utbetalningssystemet för aktivitetsstöd var i pilotdrift under första halvåret 2001 men fick avbrytas genom de omfattande regeländringar som genomfördes inom aktivitetsstödet den 2 juli 2001. Genom den osäkerhet som har rått sedan hösten 2001 om den framtida administrationen har RFV inte fortsatt utveckling av detta utbetalningssystem.

Ett färdigställande av det nya utbetalningssystemet innebär i första hand att anpassa systemet till regeländringarna den 2 juli 2002 och tiden därefter samt utveckling av vissa nya funktioner.

Möjlig produktionsstart för det färdigställda utbetalningssystemet för pilotdrift (begränsat antal lokalkontor) beräknas vara i februari 2004 och för full drift i hela landet i september 2004. Detta under förutsättning att beslut om administrationen fattas senast i mars 2003.

Etapp 2 Mer flexibelt utbetalningssystem: Riksförsäkringsverket har 2001-02-01, efter en gemensam beredning av frågan med AMS, tillställt regeringen en skrivelse om utbetalning av aktivitetsstöd (Dnr 1578/01). I skrivelsen lämnas förslag till flexibla utbetalning av aktivitetsstödet med den enskildes egen försäkring som underlag för utbetalningen. Deltagaren skulle enligt förslaget själv få välja när första utbetalningen skulle ske. Kravet på att anordnaren ska rapportera närvaro och frånvaro till försäkringskassan slopas³⁸.

Förslagets genomförande förutsätter ändringar i förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd.

Genomförandet av förslaget kräver en förberedelseperiod om minst tre månader före ikraftträdandet. En lämplig tidpunkt för genomförande av etapp 2 skulle då vara den 1 januari 2004.

3.1.2 Andra utvecklingsprojekt

Följande rationaliseringsåtgärder under de närmsta åren bedöms bli av betydelse för personalsituationen och kostnaderna inom RFV och FK när det gäller administration av aktivitetsstöd, förutsatt att FK har fortsatt utbetalningsansvar för dem på nuvarande sätt.

Projekt 2 Skanning av utbetalningsunderlag/försäkring

Ett genomförande av etapp 2 i projekt 1 Mer flexibelt utbetalningssystem (se avsnitt 3.1.1) skapar bättre förutsättningar för RFV/FK att effektivisera administrationen ytterligare genom skanning av utbetalningsunderlag från deltagare.

RFV har som målsättning att införa skanning och tolkning av uppgifterna i utbetalningsunderlag/försäkring som i sin tur möjliggör att utbetalningsrutinerna kan automatiseras. Detta innebär att i normalfallet vid full närvaro verkställs utbetalning automatiskt. Om frånvaro finns måste handläggaren bedöma rätten till ersättning vid sjukdom och tillfällig föräldrapenning med mera och därefter verkställa utbetalning.

Någon detaljstudie för detta projekt är inte framtagen varför de redovisade kostnaderna i avsnitt 3.3 är grova uppskattningar³⁹.

---

³⁸ **SO:s synpunkter 2002-12-19:** A-kassorna tillämpar sedan mycket lång tid den av RFV föreslagna flexibla utbetalningen. Ett överförande av utbetalningsuppdraget från RFV/FK till a-kassorna ger möjlighet att fullt ut använda redan inarbetade och väl fungerande rutiner även för aktivitetsstödsutbetalningarna.

³⁹ **SO:s synpunkter 2002-12-19:** De av RFV planerade förändringarna av utbetalningsrutinerna 2005, finns redan sedan lång tid i bruk inom AK och kan således utan extra

Möjlig produktionsstart för ovanstående är februari 2005 under förutsättning att beslut om administrationen fattas senast i mars 2003.

3.2 Implementeringseffekter för personalen

Här beskrivs hur personalsituationen bedöms påverkas som effekt av tekniska implementeringar av RFV:s administrativa stöd när det gäller nollalternativet.

Ändrat antal årsarbeten	Under år 2003	Under år 2004	Under år 2005	Under år 2006	Förändring under perioden
RFV	0	+2	0	0	+2
FK	0	-10	-80	-10	-100
Summa	0	-8	-80	-10	-98

Kommentar: Det redovisade antalet årsarbeten som minskas hos försäkringskassorna kan enligt RFV uppnås under förutsättning att aviserade uppgifter i huvudsak från arbetslöshetskassorna håller väsentligt högre kvalitet jämfört med nuläget. Även aviseringsrutiner från AMS måste enligt RFV till en del förbättras. Här förutsätts att sådana kvalitetshöjningar sker.

Observera att beskrivningen är i antal årsarbeten och inte i antal personer. Antal personer som skulle beröras beror mycket på hur FK väljer att organisera arbetet.

---

kostnader användas för aktivitetsstödsutbetalningarna. Då de sedan lång tid varit i drift är kostnaden känd och ingen uppskattad prognos.

3.3 Nollalternativet

Här definieras nollalternativet, d.v.s. basen för kostnadsjämförelserna för de tre alternativa reformerna.

Det ovanstående innebär att nollalternativet ser ut så här i mkr per år i 2001 års kostnadsnivå:

Kostnadspost	År 2001 ⁴⁰	År 2003 ⁴¹	År 2004	År 2005	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009	År 2010
Personal FK	89,4	89,4	87,0	63,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
D.o uppsägning ⁴²	0	0	0	21,3	3,0	0	0	0	0
Pensionsersättn	0	0	0	0	10,0	10,0	10,0	10,0	0
IT drift/förvaltning RFV	10,4	10,4	10,1	10,9	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8
IT utveckling RFV ⁴³	- ⁴⁴	0	0	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	0
Skanning	0	0	0	3,8	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Information RFV	0	0,5	0	0	0	0	0	0	0
Porto RFV	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3
Personal RFV	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Avskrivn. RFV ⁴⁵	7,3	7,3	12,9	10,1	5,6	3,8	0	0	0
Summa direkta kostnader	114,2	114,7	117,1	117,9	102,3	97,5	93,7	93,7	82,0
Lokaler FK	9,3	9,3	9,3	9,3	9,3	9,0	8,7	8,4	8,0
Lokaler RFV	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Summa indirekta kostnader	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7	9,4	9,1	8,8	8,4
Summa mkr	123,9	124,4	126,8	127,6	112,0	106,9	102,8	102,5	90,4

⁴⁰ Nollalternativet är framåtsyftande och omfattar kostnaderna från och med år 2003. Uppgifterna för år 2001 redovisas här enbart för att underlätta historiska jämförelser.

⁴¹ Redovisningen avser 2001-års kostnader med tillägg för återupptagna IT-projekt.

⁴² Avser kostnader för uppsägning av personal, kalkylerad med 0,301 mkr per minskat årsarbete, räknat som $8-8 = 0$ årsarbeten år 2004, $80-9 = 71$ årsarbeten år 2005 respektive 10 årsarbeten år 2006, där minskningarna tillsammans blir de 17 tillfälligt anställda/projektanställda, som kommenterats i avsnitt 2.5.

⁴³ Utvecklingskostnaderna beräknas till 4,5 mkr år 2003, 3,6 mkr år 2004 och 0,4 mkr år 2005, det vill säga totalt 8,5 mkr. Dessa utvecklingskostnader aktiveras, det vill säga tas upp som anläggningstillgång i bokslutet och skrivs av under fem år från och med när systemet tas i drift, det vill säga som årlig kostnad med 1,7 mkr per år under åren 2005 till och med 2009.

⁴⁴ Utfallet av faktiska projektkostnader år 2001 för Projekt 1 och 2 redovisas inte här.

⁴⁵ Avser avskrivning av immateriella tillgångar i form av balanserade utgifter för utveckling av IT-system.

3.4 Två nyckeltal för kostnadsjämförelser

I nollalternativet ingår engångskostnader till och med år 2009. Även för de tre alternativa reformerna visar det sig att engångskostnader finns till och med år 2009. För att få jämförbarhet mellan alternativens kostnader är det angeläget att fånga upp alla engångskostnader. Därför används vid jämförelserna två nyckeltal: dels ett kortsiktigt, bestående av summan av samtliga årskostnader för åren 2003 till och med 2009 och dels ett långsiktigt, bestående av den årliga kostnaden från och med år 2010.

För nollalternativet är dessa två nyckeltal således enligt följande.

Kortsiktigt	Summa kostnader för åren 2003–2009	808,1 mkr
Långsiktigt	Årliga kostnader från och med år 2010	90,4 mkr/år

4 Personalkonsekvenser

Förutsättningar och effekter beträffande personal vid RFV och försäkringskassorna för de tre reformerna redovisas här och jämförs med nollalternativet.

4.1 Antal sysselsatta nu

FKF och RFV gjorde sommaren 2002 en enkät till försäkringskassorna som en del i RFV:s utredning. Enligt den enkäten var då följande antal personer sysselsatta med utbetalning av aktivitetsstöd. Statistiken är uppdelad på sådana som arbetar med aktivitetsstöd ”i väsentlig mån”, definierat som mer än 50 procent av sin arbetade tid, och de som arbetar mindre än 50 procent av sin tid med aktivitetsstöd.

Län där respektive försäkringskassa är arbetsgivare	Antal personer inom FK sysselsatta med utbetalning av aktivitetsstöd	Därav < 50%	> 50 %
AB län 1 Stockholm	29	7	22
C län 3 Uppsala	15	12	3
D län 4 Sörmland	25	19	6
E län 5 Östergötland	58	57	1
F län 6 Jönköping	30	30	0
G län 7 Kronoberg	10	8	2
H län 8 Kalmar	22	17	5
I län 9 Gotland	3	0	3
K län 10 Blekinge	32	31	1
LM län 12 Skåne	99	77	22
N län 13 Halland	25	24	1
OP län 14 Västra Götaland	275	255	20
S län 17 Värmland	37	31	6
T län 18 Örebro	36	36	0
W län 19 Västmanland	31	23	8
U län 20 Dalarna	9	0	9
X län 21 Gävleborg	21	11	10
Y län 22 Västernorrland	17	9	8
Z län 23 Jämtland	20	16	4
AC län 24 Västerbotten	26	26	0
BD län 25 Norrbotten	24	18	6
Försäkringskassor totalt	844	707	137

Totalsumman 844 personer inom FK motsvarar enligt RFV:s modell för kostnadskalkyler 297 årsarbeten, d.v.s i snitt 2,84 personer per årsarbete, eller omvänt att de 844 berörda personerna i genomsnitt arbetar med utbetalning av aktivitetsstöd till 35 procent av sin arbetade tid. Vid alla FK utom tre finns det personal som arbetar mer än halvtid med utbetalning av

aktivitetsstöd. Vid två stycken FK finns det enbart personal som arbetar mer än halvtid med utbetalning av aktivitetsstöd.

Inom RFV är 8 personer berörda av reformerna. För dessa personer bedöms det inte föreligga några problem att finna och finansiera andra arbetsuppgifter inom RFV. För en del av de angivna 137 personerna inom FK bedöms det kunna bli problem, som är olika i de tre reformerna, se 4.5 nedan.

4.2 Åldersfördelning av personalen

De 844 personer som nu (= sommaren 2002) arbetar inom FK med utbetalning av aktivitetsstöd har följande åldersfördelning. Statistiken är uppdelad på sådana som arbetar med aktivitetsstöd ”i väsentlig mån”, definierat som mer än 50 procent av sin arbetade tid, och de som arbetar mindre än 50 procent av sin tid med aktivitetsstöd.

Ålder	Det vill säga född år	Totalt antal personer inom FK som arbetar med utbetalning av aktivitetsstöd	Därav < 50%	> 50 %
64 år eller mer	1938 eller tidigare	4	3	1
63 år	1939	6	3	3
62 år	1940	8	6	2
61 år	1941	8	4	4
60 år	1942	31	19	12
59 år	1943	47	42	5
58 år	1944	55	49	6
57 år	1945	32	24	8
56 år	1946	28	20	8
55 år	1947	40	28	12
50–54år	1948–1952	241	216	25
45–49 år	1953–1957	158	140	18
yngre än 45 år	1958 eller senare	186	153	33
Summa antal personer		844	707	137

4.3 Förutsättningar för integrering av FK-personal

Här ges en särskild beskrivning av förutsättningarna för att inom försäkringskassorna integrera den personal som i *ej* väsentlig mån handlägger aktivitetsstödet, i kassornas övriga verksamhet.

Allmänt: Av de uppgifter som försäkringskassorna lämnat framgår att 137 personer arbetar 50 procent eller mer med utbetalning av aktivitetsstöd och

707 personer arbetar mindre än 50 procent av sin arbetstid med sådana utbetalningar. För försäkringskassorna som många andra offentliga arbetsgivare minskar antalet enklare arbetsuppgifter genom teknikinförande och andra åtgärder. Om den aktuella arbetsuppgiften är förhållandevis enkel att utföra kan det finnas svårigheter att finna omplaceringsmöjligheter för de arbetstagare som inte längre skall utbetala aktivitetsstöd. Detta kan i synnerhet gälla den personal som huvudsakligen utför utbetalning av aktivitetsstöd. Försäkringskassorna i Stockholm och Västra Götaland har pekat på svårigheten att besvara frågan om integrering på grund av de förändringar som i övrigt pågår inom socialförsäkringsadministrationen.

Nya yrkesroller: Försäkringskassorna genomför en förändring av de olika handläggarrollerna. Förändringarna leder till ökade utbildningskrav och krav på andra färdigheter t ex inom ohälsområdet.

Pensionsavgångar: Inom försäkringskassområdet kommer stora pensionsavgångar som i varje fall till vissa delar måste ersättas med nyrekryteringar. De riktigt stora avgångarna förväntas komma först efter år 2007 och pågå fram till år 2024. I genomsnitt förväntas ca 500 arbetstagare per år lämna försäkringskassorna under denna tidsperiod om man utgår från att de pensioneras vid 65 års ålder. Se bifogade diagram över åldersstruktur, *Bilaga C:1*.

Rätten att stanna kvar till 67 års ålder fr.o.m. 2003-01-01 och möjligheten för de som omfattas av övergångsbestämmelserna till PAF⁴⁶ att gå vid mellan 60 och 65 års ålder kommer troligen att förändra åldersstrukturen. Att en del arbetstagare kommer att utnyttja möjligheten att stanna kvar till 67 års ålder är troligt. Dels kan det handla om att man inte har råd att gå tidigare eller att man trivs på arbetet och därför stannar kvar. Det är omöjligt att försöka bedöma antalet som vill stanna till 67 år.

Ungefär 8 800 arbetstagare omfattas av övergångsbestämmelserna till PAF och kan lämna sin anställning vid mellan 60 och 65 års ålder.

Det är trots de uppsägningsomgångar som försäkringskassorna tvingats genomföra under 1990-talet omöjligt att göra en säker prognos över hur många som skulle lämna sin anställning via övergångsbestämmelserna.

Hösten 2001 uppgav försäkringskassorna att under åren 1999–2000 lämnade 191 arbetstagare försäkringskassorna via övergångsbestämmelserna. Det bedömdes vidare att ca 580 arbetstagare skulle gå i pension via övergångsbestämmelserna under åren 2003–2005. Det måste dock poängteras att denna bedömning är gjord på osäkra grunder.

---

⁴⁶ Se avsnitt 4.4.2.

Vidare kan antalet pensionsavgångar via övergångsbestämmelserna även i framtiden komma att påverkas av framtida uppsägningar p.g.a. arbetsbrist och därmed möjligheter att gå med pensionsersättning enligt TA-FK⁴⁷.

4.4 Påverkan av det formella regelverket

Här beskrivs hur det formella regelverket (LAS, kollektivavtal m.m.) påverkar de anställda och de eventuella effekterna för pensionskulden om en överföring av utbetalningsuppdraget blir aktuell enligt Reform 1 och 2. (Avsnittet torde inte vara av intresse för Reform 3.)

4.4.1 Påverkan av LAS

LAS är förkortningen för lagen (1982:80) om anställningsskydd.

Varje enskild försäkringskassa kan ha valt delvis olika lösningar för att sköta utbetalningsarbetet. Vad innebär det exempelvis för bedömningen av övergång av verksamhet om arbetet sköts på en gemensam enhet inom FK av personal som huvudsakligen arbetar med aktivitetsstöd jämfört med att arbetet är spritt över i stort sett alla arbetsenheter inom FK och utförs som en liten del av handläggarnas arbetsuppgifter?

Den kritiska frågan här är om en reform formellt innebär en ”övergång av verksamhet” och om personal därmed har rätt att följa med till en ny arbetsgivare. Denne kan i så fall vara skyldig att ta emot personal från den tidigare arbetsgivaren. Det kan medföra att det uppstår arbetsbrist hos den mottagande arbetsgivaren.

Övergång av verksamhet enligt LAS 6b §

Av LAS första paragraf framgår att lagen gäller arbetstagare i allmän och enskild tjänst. Reglerna om övergång av verksamhet är för svensk del tillämpliga på offentlig verksamhet. (Se prop. 1994/95:102, sid. 49-50). D.v.s. 6b § gäller för arbetstagare vid de allmänna försäkringskassorna.

Lagtext 6 b §:

Vid övergång av ett företag, en verksamhet eller en del av en verksamhet från en arbetsgivare till en annan, övergår också de rättigheter och skyldigheter på grund av de anställningsavtal och de anställningsförhållanden som gäller vid tidpunkten för övergången på den nya arbetsgivaren. Den tidigare arbetsgivaren är dock också ansvarig gentemot arbetstagaren för ekonomiska förpliktelser som hänför sig till tiden före

---

⁴⁷ Se avsnitt 4.4.2.

övergången. Detta stycke gäller även arbetstagare i allmän tjänst och på sjögående fartyg.

Första stycket gäller inte vid övergång i samband med konkurs.

Första stycket gäller inte heller ålders-, invaliditets- eller efterlevandeförmåner.

Trots bestämmelserna i första stycket skall anställningsavtalet och anställningsförhållandet inte övergå till en ny arbetsgivare, om arbetstagen motsätter sig detta. Lag (1994:1685).

Övergång: Begreppet övergång har varit föremål för Arbetsdomstolens prövning ett flertal gånger. Orsaken till detta är de svårigheter som uppkommer när man skall bestämma om övergång enligt 6b § föreligger eller inte.

På sidan 26 i nämnda proposition hänvisas till EG-domstolens bedömning av när övergång föreligger. Domstolens kriterier kan sammanfattas på följande sätt. En helhetsbedömning skall göras av följande sju omständigheter:

1. arten av företag eller verksamhet,
2. om materiella tillgångar, såsom byggnader och lösöre, har överlåtits,
3. om immateriella tillgångar följt med (ev. goodwill),
4. om majoriteten av de anställda tagits över,
5. om kunderna tagits över,
6. graden av likhet mellan verksamheten före och efter överlåtelsen,
7. den tidsperiod verksamheten har legat nere.

Flera av dessa kriterier är svåra att tillämpa när det handlar om offentlig verksamhet.

Rättsfall: AD-rättsfallen 163/95, 44/98, 121/98 och 21/99 är av intresse vid bedömning av om det föreligger övergång av verksamhet, enligt 6b § LAS, vid en framtida överföring av utbetalning av aktivitetsersättning från försäkringskassorna till A-kassorna. De återges i korta referat i **Bilaga C:2**.

Tolkning av rättsfallen: De två första rättsfallen visar, trots att det handlar om affärsmässig entreprenörsverksamhet (byte av entreprenör), att med övergång av verksamhet enligt LAS avses något mer än att arbetsuppgifterna övergår.

AD 121/98 visar också att enbart ett överförande av arbetsuppgifter inte kan ses som en övergång av verksamhet enligt 6b § LAS.

I AD 21/99 redovisas flera omständigheter som leder fram till att det föreligger övergång av verksamhet. Det handlar här inte bara om att överföra arbetsuppgifter från polisen till statens invandrarverk.

Ovanstående tolkning är enligt Försäkringskassaförbundet (FKF) och Arbetsgivarverket. Rättsenheten vid RFV gör en delvis annan tolkning, som redovisas i **Bilaga C:3**.

Slutsats enligt FKF: Om överföringen av arbetsuppgiften utbetalning av aktivitetsersättning bara innebär att själva arbetsuppgiften förs över *föreligger troligen inte* någon övergång av verksamhet enl. 6b § LAS. Därmed är de tre följande underavsnitten ”Anställningsavtalet följer med till nya arbetsgivaren enligt 6b § 1st. LAS”, ”Uppsägningsförbud” och ”Uppsägningstid” mest sannolikt utan intresse. De har dock medtagits för att beskriva systemet med övergång av verksamhet i LAS.

Slutsats enligt Statskontoret: Rättsläget synes osäkert. Rätt tolkning kan endast erhållas om och när någon överklagat ett beslut så att en domstol prövar ärendet. (Denna slutsats biträdes av FKF, Arbetsgivarverket och RFV:s rättsenhet.) Det torde knappast vara avgörande för statens budgetplanering vilken tolkning som därvid kan få företräde.

Anställningsavtalet följer med till nya arbetsgivaren enligt 6b § 1 st.

LAS

Vid övergång av ett företag, en verksamhet eller en del av en verksamhet från en arbetsgivare till en annan, enligt 6b § övergår också de rättigheter och skyldigheter på grund av de anställningsavtal och de anställningsförhållanden som gäller vid tidpunkten för övergången på den nya arbetsgivaren. Se dock under *Åldersförmåner* nedan.

Om en sådan övergång är för handen innebär det bland annat en rätt att följa med till den nya arbetsgivaren. Anställningsavtalet övergår till den nya arbetsgivaren med automatik. Arbetstagaren kan dock, enligt 6b § 4 st. motätta sig en sådan övergång av anställningen till den nya arbetsgivaren.

Rätten att följa med till den nya arbetsgivaren gäller arbetstagare som arbetat inom den verksamhet som förs över. Vidare förutsätts att man arbetat minst 50 % av sin arbetstid inom denna verksamhet. Denna procentsats bygger på en rimlighetsbedömning och har ännu inte prövats rättsligt.

Åldersförmåner: Av 6b § 1 st. och 3 st. framgår att bland annat ansvaret för hos överlåtaren inarbetade åldersförmåner (tjänstepension) inte övergår till den nya arbetsgivaren (se även prop. 1994/95:102, sid. 46). Den tidigare arbetsgivaren har kvar sitt betalningsansvar för de intjänade förmånerna.

Uppsägningsförbud

Av 7§ 3 st. LAS framgår att vid övergång av verksamhet eller del av verksamhet som sägs i 6b § skall övergången i sig inte utgöra saklig grund för uppsägning av arbetstagaren. Uppsägningsförbudet skall förhindra uppsägningar som sker p.g.a. övergången som sådan.

Förbudet hindrar inte uppsägning som sker av ekonomiska, tekniska eller organisatoriska skäl där förändring av arbetsstyrkan ingår.

Uppsägningstid

I 11 § LAS finns regler om uppsägningstid. Dessa regler kompletteras av regler i kollektivavtal. I 10.2 ALFA-FK finns regler om förmånligare uppsägningstid för arbetstagare med kort anställningstid. I det följande bortses från dessa regler.

I 10 § Trygghetsavtalet finns regler om förlängda uppsägningstider.

Uppsägningsreglerna i 11 § nuvarande LAS gäller för arbetstagare anställda fr.o.m 1 januari 1997. Det tar 10 års anställning för att få 6 månaders uppsägningstid.

11 § LAS lydelsen före 1 januari 1997 innebar förmånligare uppsägningsregler. Exempelvis fick en anställd som var 45 år efter 6 månaders anställning i följd en uppsägningstid på 6 månader.

Flertalet anställda på försäkringskassorna omfattas troligen av den äldre lydelsen i LAS.

Turordning

Reglerna i 22 § LAS om turordning vid uppsägning ersätts till största delen av reglerna i TurA-FK.

4.4.2 Kollektivavtal

De regler som bedöms vara av intresse återfinns i följande kollektivavtal:

- **TurA-FK:** Avtal om turordning för arbetstagare hos allmän försäkringskassa,
- **TA-FK:** Avtal om trygghetsfrågor på försäkringskasseområdet,
- **PAF:** Pensionsplan för arbetstagare hos allmän försäkringskassa.

Turordningsavtalet (TurA-FK)

Turordningsavtalet gäller vid uppsägning p g a arbetsbrist.

Turordningsregler: Till skillnad mot LAS turordningsregler anger avtalet att turordning vid uppsägning skall omfatta arbetstagare med i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter hos FK. Detta påverkar urvalet vid uppsägning.

Byte av huvudman: Enligt 3 § 2 st. gäller att om en del av en försäkringskassa förs över till annan huvudman på samma ort eller i dess närhet och alla berörda arbetstagare blir erbjudna anställning hos den nya huvudmannen men tackar nej till detta skall turordningen begränsas till denna del av försäkringskassan, det vill säga till de som tackat nej till att följa med till den nya huvudmannen/arbetsgivaren

Övrigt: Det finns även intaget möjlighet att träffa lokala avtal om avvikelser från TurA-FK. Avtalet innehåller också regler om turordning vid företrädesrätt till återanställning, beräkning av anställningstid m.m.

Trygghetsavtalet (TA-FK)

Trygghetsavtalet gäller vid uppsägning p.g.a. arbetsbrist och inför en sådan uppsägningssituation. Nedan berörs bestämmelser av intresse i detta sammanhang.

Förmåner: Trygghetsavtalet motsvarar i stort sett statens trygghetsavtal.

Uppsägningstid: 10 § innehåller regler som utökar uppsägningstiden. Efter 4 års anställning dubblas uppsägningstiden. För flertalet kassaanställda innebär det en uppsägningstid på 12 månader.

Pensionsersättning: 14 § anger att uppsagd arbetstagare som fyllt 60 år eller fyller 60 år under uppsägningstiden har rätt till pensionsersättning när anställningen har upphört. Om vissa förutsättningar är uppfyllda kan även annan 60-årig arbetstagare ha rätt till sådan pension (frivillig avgång). Försäkringskassan betalar kostnaderna för pensionsersättning av vanliga administrationsanslaget.

Särskild pensionsersättning: Om det föreligger särskilda skäl kan sådan pensionsersättning betalas ut tidigast när en arbetstagare fyllt 55 år och personen inte längre har rätt till A-kassa eller förlängd avgångsersättning enligt TA-FK. Försäkringskassan betalar kostnaderna för särskild pensionsersättning av vanliga administrationsanslaget.

Undantag från tillämpning av trygghetsavtalet: I avtalets 6 § anges situationer då en arbetstagare som inte accepterar att följa med då del av försäkringskassans verksamhet förs över till ny arbetsgivare eller ny huvudman på orten inte kommer att få del av trygghetsavtalets förmåner, exempelvis förlängd uppsägningstid. Definitionen av begreppet ort har särskilt behandlats i ett PM daterat 2002-10-07.

Pensionsavtalet (PAF)

PAF innehåller olika regler om tjänstepension för arbetstagare vid försäkringskassorna. Nedan berörs vissa bestämmelser som är av intresse i detta sammanhang.

Pensionsåldern: Pensionsålder i PAF är 65 år enligt 5 §. Arbetstagaren har dock en rätt att kvarstå i anställningen till 67 års ålder.

(Från och med 2003-01-01 gäller en motsvarande rätt att kvarstå till 67 år för hela arbetsmarknaden enligt 32a§ LAS.)

Livränta: En arbetstagare som avgår från sin anställning tidigast när han fyllt 31 år har enligt 37 § rätt till egenlivränta om han intjänat minst tre års pensionsgrundande tid. Livräntan är ofta lägre än pension.

Övergångsbestämmelser till PAF från 1992-01-01: Övergångsbestämmelserna ger arbetstagare som haft rätt till lägre pensionsålder i tidigare pensionsavtal rätt att behålla den lägre pensionsåldern under vissa förutsättningar. Tidigaste avgångstidpunkten är vid 60 års ålder.

4.4.3 Effekter på pensionsskulden

Det nuvarande tjänstepensionsavtalet är förmånsbestämt men är under förhandling till att eventuellt bli premiebestämt. Här nedan redovisas effekter enligt det nu gällande systemet.

SPV räknar fram respektive försäkringskassas pensionsskuld enligt de beräkningsgrunder som Nämnden för statens avtalsförsäkringar (NSA) använder.

Pensionsskulden för försäkringskassorna är uppdelad i två delar:

❖ En skuld för de aktiva

- anställda
  - antastbar del: pensionsskuld för tid mellan 60–65 år för de som omfattas av övergångsbestämmelserna
  - oantastbar del: pensionsskuld för tid fr.o.m. 65 år
- intjänade livräntor (som ännu inte börjat betalas ut).

❖ En skuld för pensionärer

Försäkringskassorna omfattas av ett pensionsavtal (PAF) som innehåller övergångsbestämmelser för de anställda som hade en lägre pensionsålder än 65 år när avtalet började gälla 1992. Av de anställda omfattas 8 341 per-

soner (knappt 60 % av de anställda) av övergångsbestämmelserna den 30 juni 2002.

Övergångsbestämmelserna innebär att den anställda kan avgå med en bruttopension mellan 60-65 år motsvarande ca 65 % av pensionsunderlaget (den genomsnittliga lönen under de fem sista åren före avgångsåret; uppräknat med hjälp av basbeloppsutvecklingen). Från 65 år erhåller den anställda en nettopension (10% av pensionsunderlaget understigande 7,5 basbelopp och 65% av eventuellt överstigande belopp, dock ej över 20 basbelopp).

Den antastbara delen av pensionsskulden (för ålderspension p.g.a. övergångsbestämmelserna mellan 60–65 år) motsvarar ca 585 000 kronor och den oantastbara delen (för ålderspension från 65 år) ca 250 000 kronor för en anställd som omfattas av övergångsbestämmelserna och som har ca 19 500 kronor i månadslön (denna lönenivå är använd vid alla beräkningar i detta avsnitt). Övrig beräkning grundar sig på uppgifter i 2001 års pensionskuldsberäkning. Beräkningen av skuldens storlek påverkas av intjänad pensionsgrundad tid. Ett antagande har gjorts att den anställda är berättigad till hel pension (har 360 månaders pensionsgrundande tid).

För de anställda som inte omfattas av övergångsbestämmelserna beräknas pensionsskulden enbart för den oantastbara delen.

För den som slutar sin anställning utan samband med pension beräknas pensionsskulden motsvara 95 % av den oantastbara delen, ca 237 500 kronor. Det motsvarar ungefär den egenlivränta som personen kan ha rätt till när han/hon fyller 65 år.

Om den som slutar har rätt till pensionsersättningen blir den totala pensionskulden från utbetalningstillfället cirka 865 000 kronor.

Hur pensionsskulden påverkas i de olika typexemplen beror på förutsättningarna. Om den anställda är en arbetstagare som omfattas av övergångsbestämmelserna och sägs upp och får pensionsersättning ökar pensionskulden med ca 30 000 kronor p.g.a. skillnaden i nivå på förmånen mellan 60–65 år. Den kan bli mer om personen inte har 360 månaders pensionsgrundande tid eftersom bestämmelserna om pensionsersättning ger ytterligare tillgodoräkningsbar tid fram till 65 år, så kallad utökningstid.

Om det är en anställd som inte omfattas av övergångsbestämmelserna som sägs upp och får pensionsersättning ökar pensionsskulden med ca 615 000 kronor. Även för denna person kan pensionsskulden påverkas i ännu högre grad om han/hon inte har 360 månaders pensionsgrundande tid.

Om en anställd (yngre än 60 år) omfattas av övergångsbestämmelserna och blir uppsagd utan att få pensionsersättning så minskar pensionsskulden med ca 597 500 kronor. Har ju då bara rätt till en framtida livränta.

Om det är en anställd som inte omfattas av övergångsbestämmelserna som sägs upp utan att få pensionsersättning så minskar pensionsskulden med ca 12 500 kronor.

4.4.4 Påverkan i övrigt

Regelsystemet med turordning p.g.a. uppsägning till följd av arbetsbrist sammanfaller inte alltid med arbetsgivarens behov av att kunna behålla attraktiv personal. Inte heller sammanfaller reglerna med arbetstagarnas möjligheter och önskemål. Försäkringskasseförbundet har därför i samråd med personalorganisationerna arbetat fram en omställningsstrategi: *Gemensam strategi för personalomställning på försäkringskasseområdet*, daterad 2000-05-31, se **Bilaga C:4**.

Exempel på beräkningsunderlag vid kalkyler av styckekostnader för avveckling av personal finns i Beräkningsexempel daterat 2002-11-21, **Bilaga C:5**.

4.5 Hur personalsituationen påverkas av de olika reformerna

Följande förhållanden har stor betydelse för personalkonsekvenserna på försäkringskasseområdet. Vissa är direkt kopplade till en överföring av aktivitetsstödet till A-kassorna. Andra är ytterligare faktorer som påverkar eller kan komma att påverka kassornas möjligheter till omställning vid en överföring av aktivitetsstödet.

- Om överföringen är av en övergång av verksamhet enligt 6b § LAS eller ej. Här förutsätts att det inte är en sådan övergång, se ”Slutsatser”, 4.4.1, under avsnittet ”Övergång av verksamhet enligt LAS 6b §.
- Även om så inte är fallet, A-kassornas intresse av att ändå ta över personal. Här förutsätts att AK inte har något sådant intresse.
- Ekonomiska konsekvenser för FK av en överföring av utbetalningsarbetet. Här förutsätts att anslag minskas motsvarande antal årsarbeten enligt RFV:s kostnadskalkylmodell, räknat med beloppet 0,301 mkr per årsarbete i 2001 års kostnadsnivå.
- Införande av nytt ärendehanteringssystem (ÄHS) ger rationaliserings-effekter och därav följande ekonomiska konsekvenser.

- Förändringar i övrigt inom FK-området, såsom ytterligare centralisering av verksamhet. Här förutsätts ingen centralisering, se 2.5.
- Försäkringskassornas pensionsavgångar och eventuella avsaknaden av kostnadstäckning för dessa avgångar.
- Möjligheten att använda övertalig personal till andra arbetsuppgifter.

Det finns en stor risk för ökade uppsägningar p.g.a. arbetsbrist vid de allmänna försäkringskassorna om utbetalningen av aktivitetsersättning förs över till A-kassorna eftersom försäkringskassornas anslag troligen minskas i motsvarande mån. Detta innebär i varje fall i det korta perspektivet ökade pensionskostnader i form av pensionsersättning och särskild pensionsersättning enligt TA-FK.

Uttryckt på ett annat sätt: Det finns två strategiska frågor för den berörda personalen inom FK:

- Vill AK ta över någon personal – och har AK skyldighet att göra det?⁴⁸
- Vill huvudmannen för FK finansiera fortsatt anställning av den nuvarande personalen? Om inte, så förefaller det för flera försäkringskassor bli en konflikt med uppdraget att förändra kompetensprofilen hos personalen.

Här antas svaret vara nej på bägge frågorna.

Personalantalet påverkas av antalet årsarbeten som kan finansieras. Enligt kapitel 5 minskar årskostnaderna för personal inom FK till följande belopp (i 2001 års kostnadsnivå).

	Reform 1	Reform 2	Reform 3
Personalkostnad FK	51,8 mkr/år	68,8 mkr/år	102,8 mkr/år
Minus nollalternativet	-60,0 mkr/år	-60,0 mkr/år	-60,0 mkr/år
Differens, mkr	-8,2 mkr	+8,8 mkr/år	+42,8 mkr/år

Detta motsvarar följande antal årsarbeten, med den använda kalkylfaktorn 0,301 mkr/årsarbete.

	Reform 1	Reform 2	Reform 3
Årsarbeten FK	172,1 åa	228,6 åa	341,5 åa
Minus nollalternativet	-199,3 åa	-199,3 åa	-199,3 åa
Differens, årsarbeten	-27,2 åa	+29,3 åa	+142,2 åa

⁴⁸ **SO:s synpunkter 2002-12-19:** Vi läser att det är tre frågor. Beträffande den första har SO framfört att man ser betydande praktiska svårigheter att hantera en övergång av personal. Som vi ser det handlar det som mest om 852 personer anställda hos 22 juridiska personer, som skulle kunna ha rätt till övergång till 38 juridiska personer med mer än 200 arbetsställen. Enligt SO:s kostnadsprognos motsvarar utredningsuppdraget ca 30 årsanställda. SO har inte utrett eller tagit ställning till det formella regelverket men ser betydande praktiska svårigheter för samtliga inblandade att hantera övergång av personal.

Det bör noteras att nollalternativet innebär en *samtidig* minskning med 98 årsarbeten jämfört med nuläget. Den totala minskningen *i förhållande till nuläget* blir således kalkylmässigt följande.

	Reform 1	Reform 2	Reform 3
Ändrat antal årsarbeten FK	-124,9 åa	-68,4 åa	+44,5 åa

Beskrivningarna i kapitel 4.1 till 4.3 kan därigenom sammanfattningsvis sägas resultera i följande påverkan:

Reform 1: Reformen beräknas medföra en minskning av antalet årsarbeten inom FK med 27 i förhållande till nollalternativet (som ju innebär en minskning med 98 årsarbeten i förhållande till dagsläget). En minskad finansiering motsvarande 27 årsarbeten kommer sannolikt att av finansiella skäl att resultera i en minskning av antalet anställda inom FK med cirka 27 personer.

Reform 2: Reformen beräknas medföra en ökning av antalet årsarbeten inom FK med 29 i förhållande till nollalternativet (som ju innebär en minskning med 98 årsarbeten i förhållande till dagsläget). Det bedöms bli ändrade krav på kompetens hos dessa 29 jämfört med minskningen på 98 i nollalternativet. Naturlig avgång kan sannolikt delvis motverka uppsägningar till följd av arbetsbrist.

Reform 3: Reformen beräknas medföra en ökning av antalet årsarbeten inom FK med 142 i förhållande till nollalternativet (som ju innebär en minskning med 98 årsarbeten i förhållande till dagsläget).

4.6 Hur personalsituationen påverkas av olika tidpunkter för reformerna

För alla tre reformerna kommer effekterna att blandas med konsekvenserna av många andra förändringar som pågår samtidigt med dessa reformer. Den totala förändringsbilden för personalen kan bara varje FK överblicka. Om reformen ligger längre bort i tiden kan de ökade pensionsavgångarna i någon mån underlätta omplaceringsmöjligheterna. Men det är också som tidigare berörts en kompetensfråga.

Kortsiktigt underlättas en personalavveckling vid Reform 1 och 2 om försäkringskassorna får besked om medelsreduceringen i så god tid att förhandlingar och uppsägningstid kan inrymmas i den tid som gamla anslagsnivån bibehålls.

5 Kostnadskonsekvenser för socialförsäkringens administration

Detta kapitel avser endast alternativet, att reformerna **genomförs per den 1 januari 2005**.

Kostnadskonsekvenserna avser samtliga kostnader som påverkar socialförvaltningens administration, dvs. både s.k. direkta och indirekta kostnader. Kostnadskonsekvenserna jämfört med nollalternativet beskrivs nedan i två delar, dels initiala engångskostnader i samband med genomförandet av respektive reform, och dels kostnadskonsekvenser under de därefter närmast kommande åren.

5.1 Initiala engångskostnader

De initiala kostnadskonsekvenserna omfattar:

- **Avvecklingskostnader** i form av uppsägning av personal och pensionsersättning, avveckling av pågående IT-utvecklingsprojekt, avveckling av överflödiga lokaler
- **Startkostnader** i form av utveckling och implementering av nya IT-system, personalutbildning, informationskampanj till allmänheten, anskaffning av lokaler, eventuellt rekrytering av personal.

Dessa engångskostnader bedöms i mkr på 2001 års kostnadsnivå vara:

Reform 1	År 2003	År 2004	År 2005	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009	År 2010
Uppsägningskostn. FK ⁴⁹	0	0	32,6	0	0	0	0	0
Pensionsersättning (grov kalkyl enligt avsnitt 2.5)	0	0	0	10	10	10	10	0
IT drift/förvaltning RFV	0	0	0	0	0	0	0	0
IT utveckling RFV ⁵⁰	0	0	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	0
Skanning	0	0	0	0	0	0	0	0
Information RFV	0	1,0	0	0	0	0	0	0
Personal RFV	0	0	0	0	0	0	0	0
Avskrivn. RFV ⁵¹	0	0	19,7	0	0	0	0	0
Summa direkta kostn.	0	1,0	54,6	12,4	12,4	12,4	12,4	0
Indirekta kostnader	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa mkr	0	1,0	54,6	12,4	12,4	12,4	12,4	0,0

Reform 2	År 2003	År 2004	År 2005	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009	År 2010
Uppsägningskostn. FK ⁵²	0	0	15,5	0	0	0	0	0
Pensionsersättning (grov kalkyl enligt avsnitt 2.5)	0	0	0	10	10	10	10	0
IT drift/förvaltning RFV	0	0	0	0	0	0	0	0
IT utveckling RFV*	0	0	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	0
Skanning	0	0	0	0	0	0	0	0
Information RFV	0	1,0	0	0	0	0	0	0
Personal RFV	0	0	0	0	0	0	0	0
Avskrivn. RFV **	0	0	19,7	0	0	0	0	0
Summa direkta kostn.	0	1,0	36,4	11,2	11,2	11,2	11,2	0
Indirekta kostnader	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa mkr	0	1,0	36,4	11,2	11,2	11,2	11,2	0

* Utvecklingskostnaderna beräknas till 6,0 mkr år 2004. Dessa utvecklingskostnader aktiveras d.v.s. tas upp som anläggningstillgång i bokslutet och skrivs av under fem år fr.o.m. systemet tas i drift, d.v.s. med 1,2 mkr per år under 2005 t.o.m. år 2009.

** Avskrivn. av immateriella tillg. i form av balanserade utgift. för utveckl. av IT-system.

⁴⁹ Avser kostnader för uppsägning av personal, kalkylerad med 0,301 mkr per minskat årsarbete för 125–17 = 108 årsarbeten.

⁵⁰ Utvecklingskostnaderna beräknas till 12,0 mkr år 2004. Dessa utvecklingskostnader aktiveras d.v.s. tas upp som anläggningstillgång i bokslutet och skrivs av under fem år fr.o.m. systemet tas i drift, dvs. med 2,4 mkr per år under åren 2005 t.o.m. år 2009.

⁵¹ Avskrivning av immateriella tillgångar i form av balanserade utgifter för utveckling av IT-system. Observera att detta gäller befintliga IT-system och inte de nya som beskrivs under avsnitt 3.1.

⁵² Avser kostnader för avveckling av personal, kalkylerad med 0,301 mkr per minskat årsarbete för 68–17 = 51 årsarbeten.

Reform 3	År 2003	År 2004	År 2005	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009	År 2010
Uppsägningskostn. FK	0	0	0	0	0	0	0	0
Pensionsersättning (grov kalkyl enligt avsnitt 2.5)	0	0	0	0	0	0	0	0
IT drift/förvaltning RFV	0	0	0	0	0	0	0	0
IT utveckling RFV*	0	0	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	0
Skanning	0	0	0	0	0	0	0	0
Information RFV	0	1,0	0	0	0	0	0	0
Personal RFV	0	0	0	0	0	0	0	0
Avskrivn. RFV	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa direkta kostn	0	1,0	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	0
Indirekta kostnader	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa mkr	0	1,0	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	0

* Utvecklingskostnaderna beräknas till 4,1 mkr år 2003, 7,6 mkr år 2004 och 0,4 mkr år 2005 eller summa 12,1 mkr. Dessa utvecklingskostnader aktiveras, d.v.s. tas upp som anläggningstillgång i bokslutet och skrivs av under fem år med 2,4 mkr/år fr.o.m. systemet tas i drift (= år 2005 t.o.m. 2009). Observera att dessa utvecklingskostnader innefattar utvecklingsprojekt som är del av nollalternativet.

5.2 Årliga förvaltnings- och driftkostnader

De bedömda kostnadseffekterna anges i mkr/år på 2001 års kostnadsnivå.

Reform 1	År 2003	År 2004	År 2005	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009	År 2010
Personal FK, lönekostn.	89,4	89,4	51,8	51,8	51,8	51,8	51,8	51,8
IT drift/förvaltning RFV	10,4	10,4	7,8	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
IT utveckling RFV	0	0	0	0	0	0	0	0
Skanning	0	0	0	0	0	0	0	0
Porto RFV	6,3	6,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Personal RFV	0,8	0,8	0	0	0	0	0	0
Avskrivn. RFV *	7,3	12,9	0	0	0	0	0	0
Summa direkta kostn	114,2	119,8	60,1	57,8	57,8	57,8	57,8	57,8
Lokaler FK	9,3	9,3	9,3	9,3	9,0	8,6	8,2	7,9
Lokaler RFV	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Summa indirekta kostn	9,7	9,7	9,7	9,7	9,4	9,0	8,6	8,3
Summa mkr	123,9	129,5	69,8	67,5	67,2	66,8	66,4	66,1

Reform 2	År 2003	År 2004	År 2005	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009	År 2010
Personal FK, lönekostn.	89,4	89,4	68,8	68,8	68,8	68,8	68,8	68,8
IT drift/förvaltning RFV	10,4	10,4	6,3	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
IT utveckling RFV	0	0	0	0	0	0	0	0
Skanning	0	0	0	0	0	0	0	0
Porto RFV	6,3	6,3	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Personal RFV	0,8	0,8	0	0	0	0	0	0
Avskrivn. RFV *)	7,3	12,9	0	0	0	0	0	0
Summa direkta kostn	114,2	119,8	77,6	75,3	75,3	75,3	75,3	75,3
Lokaler FK	9,3	9,3	9,3	9,3	9,0	8,7	8,5	8,2
Lokaler RFV	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Summa indirekta kostn	9,7	9,7	9,7	9,7	9,4	9,1	8,9	8,6
Summa mkr	123,9	129,5	87,3	85,0	84,7	84,4	84,2	83,9

Reform 3	År 2003	År 2004	År 2005	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009	År 2010
Personal FK, lönekostn.	89,4	87,0	105,8	102,8	102,8	102,8	102,8	102,8
IT drift/förvaltning RFV	10,4	10,1	12,9	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8
IT utveckling RFV	0	0	0	0	0	0	0	0
Skanning	0	0	3,8	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Porto RFV	6,3	6,3	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2
Personal RFV	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Avskrivn. RFV *	7,3	12,9	10,1	5,6	3,8	0	0	0
Summa direkta kostn	114,2	117,1	140,6	133,3	131,5	127,7	127,7	127,7
Lokaler FK	9,3	9,3	9,6	9,6	9,6	9,6	9,6	9,6
Lokaler RFV	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Summa indirekta kostn	9,7	9,7	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Summa mkr	123,9	126,8	150,6	143,3	141,5	137,7	137,7	137,7

* Avskrivning av immateriella tillgångar i form av balanserade utgifter för utveckling av IT-system.

5.3 Sammantagna kostnader

Om de initiala engångskostnaderna enligt avsnitt 5.1 summeras med de årliga drift- och förvaltningskostnaderna enligt avsnitt 5.2, erhålls följande summerade kostnader i mkr på 2001 års kostnadsnivå.

Reform 1	År 2003	År 2004	År 2005	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009	År 2010
Summa initiala engångskostn	0	1,0	54,6	12,4	12,4	12,4	12,4	0
Årlig förvaltnings- & driftkostn.	123,9	129,5	69,8	67,5	67,2	66,8	66,4	66,1
Summa mkr/år för Reform 1	123,9	130,5	124,4	79,9	79,6	79,2	78,8	66,1

Reform 2	År 2003	År 2004	År 2005	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009	År 2010
Summa initiala engångskostn	0	1,0	36,4	11,2	11,2	11,2	11,2	0
Årlig förvaltnings- & driftkostn.	123,9	129,5	87,3	85	84,7	84,4	84,2	83,9
Summa mkr/år för Reform 2	123,9	130,5	123,7	96,2	95,9	95,6	95,4	83,9

Reform 3	År 2003	År 2004	År 2005	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009	År 2010
Summa initiala engångskostn	0	1,0	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	0
Årlig förvaltnings- & driftkostn.	123,9	126,8	150,6	143,3	141,5	137,7	137,7	137,7
Summa mkr/år för Reform 3	123,9	127,8	153,0	145,7	143,9	140,1	140,1	137,7

För jämförelse mellan alternativens totala kostnader före år 2010 görs följande summering för sju år:

Summering i mkr för åren 2003 t.o.m. 2009	Reform 1	Reform 2	Reform 3
Summa initialkostnader åren 2003–2009 ⁵³	105,2	82,2	13,0
Förvaltnings- & driftkostn åren 2003–2009 ⁵⁴	591,1	679,0	961,5
Summa årliga kostnader åren 2003–2009	696,3	761,2	974,5

Nyckeltalen (för att enligt avsnitt 3.4 kunna jämföra alternativen) blir således:

	Kortsiktigt: Summa kostnader⁵⁵ för de sju åren 2003–2009	Långsiktigt: Årliga kostnader⁵⁶ från och med år 2010
Reform 1	696,3 mkr	66,1 mkr/år
Reform 2	761,2 mkr	83,9 mkr/år
Reform 3	974,5 mkr	137,7 mkr/år
Nollalternativet	803,0 mkr	90,4 mkr/år

⁵³ Beloppen kommer från slutraderna i avsnitt 5.1.

⁵⁴ Beloppen kommer från slutraderna i avsnitt 5.2.

⁵⁵ Beloppen kommer från nedersta raden i ovanstående tabell (resp. i avsnitt 3.3)

⁵⁶ Beloppen kommer från rutan längst ner till höger i de tre inledande tabellerna i avsnitt 5.3 (respektive i avsnitt 3.3 för nollalternativet).

Känslighetsanalys med hänsyn till osäkra pensionsersättningar

Enligt de gjorda kalkylansatser som presenterats i avsnitt 2.5 är pensionsersättning till uppsagd personal osäker och mycket schablonmässigt medtagna i ovanstående kalkyler. Om den i avsnitt 2.5 presenterade alternativa ansatsen görs som en känslighetsanalys erhålls i stället följande nyckeltal för alternativen.

	Kortsiktigt: Summa kostnader för de sju åren 2003–2009	Långsiktigt: Årliga kostnader från och med år 2010
Reform 1	696,3 mkr	66,1 mkr/år
Reform 2	741,2 mkr	83,9 mkr/år
Reform 3	974,5 mkr	137,7 mkr/år
Nollalternativet	803,0 mkr	90,4 mkr/år

Som synes är det bara de kortsiktiga kostnaderna i Reform 2 som ändras här i förhållande till tabellen innan.

5.4 Slutsatser om vilken reform som synes mest kostnadseffektiv

Ovanstående kostnadskalkyler avser enbart socialförsäkringens administration, det vill säga administrativa kostnader för RFV och FK. Här jämförs Reform 1, 2 och 3 med varandra och med nollalternativet.

Slutsats 1 om billigaste reform: Med enbart dessa administrativa kostnader i kalkylen synes således *Reform 1* vara mest kostnadseffektiv jämfört med nollalternativet.

Komplettering till Slutsats 1: För val mellan de tre reformerna ur statlig budgetsynvinkel bör dock andra betydelsefulla kostnadsposter tas med i jämförelsen. Det gäller främst följande tre typer av kompletterande kostnadseffekter.

- **Årlig administrationskostnad för AK:** statsbidrag från AMS till AK för Reform 1 och Reform 2, där AK administrerar utbetalning av aktivitetsstöd.
- **Påverkan på administrationskostnaderna för AMS och CFN:** kostnader uppstår för AMS och CSN som hänger samman med i vart fall Reform 2, medan Reform 1 och 3 kräver nya utredningar.
- **Årlig försäkringskostnad:** hur de tre reformerna bedöms påverka volymen utbetalda ersättningar, det vill säga total årlig summa aktivitetsstöd och sjukpenning.

Slutsats 2 – om årlig administrationskostnad för AK: För Reform 1 och 2 tillkommer kostnader för AMS i form av statsbidrag som ska täcka AK:s administrationskostnader för utbetalning av aktivitetsstöd. Grova antaganden (byggda på liknande förutsättningar som SOU 2001:81) om vad dessa statsbidrag kan bli för Reform 2 redovisas i *Bilaga D*. Om de antagandena skulle gälla kan således en grov summering göras enligt följande.

Kortsiktigt: Summa kostnad 7 år:	Reform 1	Reform 2	Reform 3	Noll- alternativet
RFV+FK enligt ovan	696,3	761,2	974,5	803,0
AK enligt <i>Bilaga D</i>	Ej utrett, men > 145	144,57	0	0
Summa, mkr för 7 år	Ej utrett, men > 841	906	974	803

Långsiktigt: Årlig kostnad efter 2010:	Reform 1	Reform 2	Reform 3	Noll- alternativet
RFV+FK enligt ovan	66,1	83,9	137,7	90,4
AK enligt Bilaga D	Ej utrett, men > 28	28,27	0	0
Summa, mkr per år	Ej utrett, men > 94	112	138	90

Observera dock beträffande Reform 2 att det i SOU 2001:81 förutsätts att AK bör få kompensation i efterhand för hur stora de årliga kostnaderna verkligen blev. Det är därför svårt att här bedöma hur god kostnadsprognosen om cirka 28 mkr är. (Verksamhet som ska bedrivas till så kallas självkostnad kan lätt eskalera så länge som det inte finns en mycket aktiv revision. I avvaktan på att revisionsfrågan får en tillfredsställande lösning finns det således anledning att vara försiktig vid tolkning av kostnadsprognoser för AK.)⁵⁷

Även med den alternativa kostnaden för det kortsiktiga nyckeltalet *blir nollalternativets summakostnad lägst*.

Kortsiktigt: Summa kostnad 7 år:	Reform 1	Reform 2	Reform 3	Noll- alternativet
RFV+FK enligt ovan	696,3	741,2	974,5	803,0
AK enligt <i>Bilaga D</i>	Ej utrett, men > 145	144,57	0	0
Summa, mkr för 7 år	Ej utrett, men > 841	886	974	803

⁵⁷ **SO:s synpunkter 2002-12-19:** Texten inom parentes synes oss ha hamnat fel, då resonemanget torde kunna gälla för alla de kostnadsprognoser som redovisas i rapporten. Beträffande SO:s kostnadsprognos kan sägas att den i allt väsentligt bygger på erfarenhet av kända kostnader för en motsvarande verksamhet som redan bedrivs inom a-kassorna. Har man i utredningen tillgång till material som visar att SO:s prognos - som bygger på att utbetalning av aktivitetsstöd sker med befintliga system och rutiner - är mindre tillförlitlig än nollalternativet, som såvitt vi kan se till stor del räknar in effektivitetsvinster av system och rutiner som ännu inte är utvecklade eller är driftsatta, bör det redovisas i rapporten.

Slutsats 3 – om administrationskostnaderna för AMS och CFN: De engångskostnader för omställning av IT-system vid AMS (=1,5 mkr) och CSN (=0,2 mkr) som noterats i SOU 2001:81 avser enbart vad som motsvarar *Reform 2*. AMS har den 2 december 2002 per telefon framhållit att om *Reform 1* eller *Reform 3* skulle bli aktuell krävs för deras del en ny utredning med nya diskussioner och nya kostnadsberäkningar – eftersom dessa två reformer har helt andra upplägg. Rimligen kan samma sak gälla för CSN när det gäller Reformerna 1 och 3.

Slutsats 4 – om årlig försäkringskostnad: Flera av de i kapitel 2.4 förtecknade avgränsningarna i föreliggande studie kan ha betydligt större betydelse för statens budgeteffekter än vad skillnaderna mellan de administrativa kostnaderna för socialförsäkringens administration har när de gäller de tre reformerna. Det således viktigt att ha dessa begränsande förutsättningar klara för sig vid tolkning av resultatet av denna studie.

5.5 Kommentarer till resultatskillnader mot tidigare utredningar

Ovanstående resultat är i 2001 års kostnadsnivå, precis som de två tidigare utredningarna SOU 2001:81 respektive RFV:s utredning från augusti 2002. Det är för de flesta kostnadsposter dessutom samma antaganden och siffermässiga ingångsvärden som använts här. Likväl blir det stora resultatskillnader när det gäller Reform 2, som ju kan jämföras med de två tidigare utredningarna. Här görs en analys av vad resultatskillnaderna beror på.

Det är framför allt tre förutsättningar som förklarar:

- Den ena gäller vilket **nollalternativ** som används. De tidigare utredningarna jämför med kostnaderna år 2001. Här jämföres i stället med ett framtidsinriktat nollalternativ, som bygger på prognostiserade effekter av planerade nya IT-system för FK. Nollalternativets årskostnader (90 mkr/år) ligger 34 mkr per år lägre än dagens årskostnader (124 mkr/år) för RFV+FK.
- Det andra gäller vilken definition som använts för **indirekta kostnader**. Här används enbart påverkbara indirekta kostnader, vilka bedöms vara små (eller cirka 9 mkr/år) och med mycket små skillnader mellan alternativen (eller högst cirka 1 mkr/år). I SOU 2001:81 hade man en helt annan definition, vilket medförde synnerligen stora indirekta kostnader, cirka 74 mkr/år. I RFV:s utredning från augusti 2002 bedömdes de påverkbara indirekta kostnaderna vara så små och ointressanta, att de uteslöts från kalkylen.

- Det tredje gäller hur **pensionskostnader** inkluderats i kalkylerna. Här har grovt ansatta kostnader om 10 mkr per år belastat Reform1 och 2 samt nollalternativet från och med år 2006 till och med år 2009. I SOU 2001:81 var inga sådana kostnader inkluderade. I RFV:s utredning var pensionskostnader bara med som en kommentar, men inte med i summeringarna.

6 Kostnadskonsekvenser vid ett genomförande 1 januari 2004

Ett genomförande av reformerna 1 år tidigare än enligt det huvudalternativ, som kostnadsberäknats i kapitel 5, skulle erbjuda stora problem till följd av för kort genomförandetid. Med genomförandetid avses här tiden mellan att regelverket (det vill säga lagar och förordningar) är utformat till reformen genomförs. Under genomförandetiden

- tolkas det nya regelverket,
- utformas och beslutas anvisningar,
- upphandlas och utvecklas nya IT-system och anpassas IT-system hos flera berörda myndigheter,
- utformas, trycks och distribueras informationsmaterial, blanketter, anvisningar m.m., samt
- planeras, upphandlas och genomförs personalutbildning för flera tusen personer.

RFV har sedan länge framhållit, att det krävs minst tolv månaders genomförandetid för systemförändringar av typ Reform 1 och 2. För de två alternativa genomförandetidpunkterna blir (enligt avsnitt 2.2) den tillgängliga genomförandetiden.

Tidsalternativ	1 januari 2004	1 januari 2005	RFV:s minimikrav
Genomförandetid för Reform 1 & 2	1 à 2 månader	13 à 14 månader	>12 månader
Genomförandetid för Reform 3	5 månader	17 månader	>12 månader

Ett genomförande den 1 januari 2005 ger således lagom lång genomförandetid, särskilt med hänsyn till att detaljutformningen av regelverket i praktiken lätt kan ta någon eller några månader längre tid under hösten 2003 än enligt ovanstående antaganden.

Ett krav på genomförande den 1 januari 2004 ger däremot sannolikt bara några få månader för sådana verksamheter. Visserligen kan man under en längre tid av hösten 2003 ana vad som är på gång. Men eftersom ämnesrådet är komplicerat förutsätts det bli politiska och tjänstemannamässiga diskussioner som gör att det inte går att börja utformning av IT-system förrän man vet vilka regler som ska gälla.

De merkostnader som kommer att uppstå är mycket svårbedömda. I viss utsträckning blir det fråga om köp av extratjänster för att försöka rädda situationen. I stor utsträckning blir det dock inte fråga om direkt synliga kostnader för RFV, utan sekundära (och långsiktiga) kostnader, som dels drabbar RFV och dels andra myndigheter. Exempel på sekundära kostnader

för RFV kan vara att ökade krav på övertidsarbete och mycket drastiska omprioriteringar medför ökad personalomsättning i framtiden liksom försämrade rekryteringsmöjligheter. Exempel på sekundära kostnader för andra myndigheter är att ett så förkortat genomförande kraftigt ökar riskerna för fel och brister i regelverkens detaljer. Därigenom kan inte bara framtida administrationskostnader öka för många olika organ, utan framför allt kan kostnaderna öka för AMS när det gäller statsbidragen till den som har utbetalningsansvaret för de totalt utbetalda beloppen för aktivitetsstöd.

År	Exempel på extrakostnader för RFV+FK
2003	Fördyrade utvecklingskostnader för RFV inklusive fördyrande konsultinsatser. Fördyrade tryckkostnader. Fördyrad utbildning.
2004	Kompletterande utbildning och information i efterhand. Arbete med återkrav från felutbetalningar. Begynnande rättsliga processer. Fördyrade utvecklingskostnader för RFV och försening av andra IT-projekt som skulle ha varit effektivitetshöjande. Fördyrade avvecklingskostnader för personal, eftersom uppsagd personal kan inte sluta så snart efter reformgenomförandet (som i huvudalternativet) till följd av långa förhandlingstider.
2005 och flera år därefter	Fortsättning av rättsliga processer. Ineffektivt IT-stöd för FK vilket medför ökade kostnader. Försening av andra IT-projekt som skulle ha varit effektivitetshöjande. Eventuellt försvårad rekrytering av personal till i första hand RFV.

Det har inte bedömts meningsfullt att söka kvantifiera ovanstående kostnadsposter, varken enskilt eller i klump, på annat sätt än att det torde röra sig om mångmiljonbelopp för socialförsäkringens administration.

Därtill bedöms ett genomförande per den 1 januari 2004 kunna medföra betydligt större försäkringskostnader samt kostnader för andra myndigheter, främst AMS, under i vart fall det första året på grund av missbruk och missförstånd av dåligt styrda bidragssystem. Även domstolsväsendet bedöms få ökade kostnader. Eftersom utbetalningssystemet inte bedöms kunna fungera på avsett sätt under en initial period, bedöms också många individuella stödmottagare riskera att stå utan försörjning under en övergångstid, vilket kan drabba kommunernas budgetar för socialt stöd.

Ett väntat stort praktiskt problem är kopplat till den här redovisade kostnadseskalerings: finansieringen av dessa extrakostnader för RFV.

Slutsats om val av reformtidpunkt: Att genomföra Reform 1, 2 eller 3 så tidigt som den 1 januari 2004 synes inte kostnadsmässigt försvarbart – var-

ken med hänsyn till socialförsäkringens administrationskostnader eller de totala kostnaderna för statens budget. Ett genomförande 1 januari 2005 synes ur kostnadssynpunkt uppenbart vara att föredra framför den 1 januari 2004. Ett försök till genomförande den 1 januari 2004 skulle sannolikt även bli mycket besvärligt för många av de enskilda stödmottagarnas möjligheter att finansiera sitt uppehälle, eftersom administrationen av utbetalning inte bedöms kunna hinna bli klar i tid⁵⁸.

---

⁵⁸ **SO:s synpunkter 2002-12-19:** SO bedömer att ett ikraftträdande 2004 är positivt och kan om beslut tas under våren och regelverken fastställs kring halvårsskiftet inte finna att det föreligger några oöverstigliga hinder för ett effektivt överförande av utbetalningsuppdraget.

7 RFV:s förslag och dess konsekvenser

Under utredningens gång har konstaterats att RFV:s rapport 2002-08-27 innehöll flera kostnadskalkylerade alternativ jämte ett förslag, som presenterades i missivskrivelsen. Statskontoret finner å ena sidan, att det bokstaveligt tolkat inte ingår i föreliggande uppdrag att beskriva konsekvenserna av det förslaget. Å andra sidan bör förslaget vara mycket intressant för den som vill komma fram till kostnadseffektiva lösningar för socialförsäkringens administration rörande aktivitetsstöd. Eftersom det nu varit möjligt för RFV att arbeta fram motsvarande detaljerade kostnader för sitt förslag, så presenteras därför förslaget här jämte en jämförande analys av dess effekter.

7.1 RFV:s förslag

Förslaget beskrivs kortfattat i avsnitt 2.1 ovan. Till skillnad från Reform 1 och 2, som berör frågan ”Ny utbetalare?” och Reform 3 som tillsammans med Reform 1 och 2 berör frågan ”Nya utbetalningsformer?”, så avser RFV:s förslag dessutom frågan ”Nya mottagargrupper?”.

För att kunna kalkylera kostnadseffekter för reformen har antaganden måst göras. De beskrivs här.

7.1.1 Antaganden rörande administration av sjukfrånvaro

Sjuklöneperiod för aktivitetsstödstagare: Arbetslöshetskassorna administrerar aktivitetsstödet och ger aktivitetsstöd vid kortare frånvaroperioder på grund av sjukdom. En sjuklöneperiod motsvarande den som gäller för anställda införs. Arbetslöshetskassorna ses därmed som arbetsgivare och får uppdraget att bedöma rätten till ersättning för de första 14 dagarna av ett sjukfall.

Sjuklöneperiod för arbetslösa med arbetslöshetsersättning: Arbetslöshetskassorna administrerar arbetslöshetsersättningen och ger arbetslöshetsersättning vid kortare frånvaroperioder på grund av sjukdom. En sjuklöneperiod motsvarande den som gäller för anställda införs även för arbetslösa. Arbetslöshetskassorna ses därmed som arbetsgivare och får uppdraget att bedöma rätten till ersättning för de första 14 dagarna av ett sjukfall.

Avisering efter sjuklöneperiod: Efter sjuklöneperioden överförs ärendet genom avisering från arbetslöshetskassorna till försäkringskassan både för aktivitetsstödstagare och arbetslösa. När försäkringskassan aviserats kan

utredning starta för att fastställa individens sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Försäkringskassan bedömer även den enskildes rätt till sjukpenning och utreder behovet av rehabiliteringsåtgärder.

Problem: En aspekt av RFV:s förslag (liksom av Reform 1) är att aktivitetsstödstagare, som deltar i program och blir långtidssjuk, med dagens regler får en sämre ersättning än de som är enbart arbetslösa arbetssökande och får sjukpenning enligt sin inkomstnivå före arbetslösheten. Ersättningen från socialförsäkringen är oftast högre än aktivitetsstödet bl.a. beroende på det högre taket i socialförsäkringen.

Antagen lösning (Sjuklöneperiod för arbetslösa) på problemet: RFV föreslår att sjuklöneperiod införs både för aktivitetsstödstagare och de som är enbart arbetslösa. Genom att införa en sjuklöneperiod för alla arbetslösa, såväl de som är i arbetsmarknadspolitiska program som de som är enbart arbetssökande, kan RFV se flera fördelar: dels får de arbetslösa samma försäkringsskydd vid kortare sjukfall, dels kommer man tillrätta med den orimlighet som ligger i att en person som är enbart arbetssökande får en högre sjukersättning än en arbetslös som är i aktiva åtgärder. De arbetslösa, som har en sjukpenning som överstiger arbetslöshetsersättningen, skulle därmed få en lägre ersättning under den första sjukskrivningsperioden men ersättningen blir inte lägre än ersättningen till den som deltar i programmen. I de fall arbetslöshetsersättningen är högre än sjukpenningen skulle försäkringskassan, på samma sätt som för en aktivitetsstödstagare, betala ut sjukpenning med det högre belopp som motsvarar arbetslöshetsersättningen.

Problem a till e: Motsvarande problem a till e i Reform 1 förutsätts även gälla i RFV:s förslag. Motsvarande lösningar på problemen a till e i Reform 1 förutsätts även gälla i RFV:s förslag.

7.1.2 Antaganden rörande administration av tillfällig föräldrapenning

Arbetslöshetskassorna betalar ut aktivitetsstöd respektive arbetslöshetsersättning när frånvaron beror på tillfällig vård av barn i samma omfattning som deltagaren har rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 4 kap. 10–12 §§ lagen om allmän försäkring (AFL). Uppgift om antalet förbrukade dagar överförs till RFV för avräkning av dagar och statistik.

Problem: För närvarande gäller olika regler för ersättning vid tillfällig vård av barn för den som är arbetslös och den som deltar i arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd. Ersättningen för arbetslösa beräknas på SGI medan aktivitetsstödstagare får behålla sitt aktivitetsstöd vid tillfällig vård av barn.

Antagen lösning (AK) på problemet: RFV föreslår att ersättning vid tillfällig vård av barn bör utges av arbetslöshetskassan också för enbart arbetslösa under arbetslöshetsperioden på samma sätt som för aktivitetsdeltagare i Reform 1. På så sätt uppnås en likformig ersättningsrätt för båda dessa grupper.

7.2 Personalkonsekvenser av förslaget

För FK bedöms förslaget innebära en minskning av antalet årsarbeten med 268 jämfört med nuläget och med 170 jämfört med nollalternativet.

För RFV bedöms förslaget innebära en minskning av antalet årsarbeten med 2 jämfört med nuläget och med 2 jämfört med nollalternativet. En sådan minskning bedöms inte behöva medföra några uppsägningar.

7.3 Kostnadskonsekvenser

De bedömda **engångskostnaderna** (för avveckling, uppstartning, information m.m.) anges i mkr på 2001 års kostnadsnivå.

RFV:s förslag	År 2003	År 2004	År 2005	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009	År 2010
Uppsägningskostn. FK ⁵⁹	0	0	75,5	0	0	0	0	0
Pensionsersättning (grov kalkyl enligt avsnitt 2.5)	0	0	0	10	10	10	10	0
IT drift/förvaltning RFV	0	0	0	0	0	0	0	0
IT utveckling RFV ⁶⁰	0	0	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	0
Skanning	0	0	0	0	0	0	0	0
Information RFV	0	1,0	0	0	0	0	0	0
Personal RFV	0	0	0	0	0	0	0	0
Avskrivn. RFV ⁶¹	0	0	19,7	0	0	0	0	0
Summa direkta kostn.	0	1,0	97,6	12,4	12,4	12,4	12,4	0
Indirekta kostnader	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa mkr	0	1,0	97,6	12,4	12,4	12,4	12,4	0,0

⁵⁹ Avser kostnader för avveckling av personal, kalkylerad med 0,301 Mkr per minskat årsarbete för 267-17 = 250 årsarbeten.

⁶⁰ Utvecklingskostnaderna beräknas till 12,0 mkr år 2004. Dessa utvecklingskostnader aktiveras d.v.s. tas upp som anläggningstillgång i bokslutet och skrivs av under fem år fr.o.m. att systemet tas i drift, dvs. med 2,4 Mkr per år under åren 2005 t.o.m. år 2009.

⁶¹ Avskrivning av immateriella tillgångar i form av balanserade utgifter för utveckling av IT-system. Observera att detta gäller gamla IT-system och inte de nya som beskrivs under avsnitt 3.1.

De årliga drift- och förvaltningskostnaderna bedöms bli enligt följande i mkr/år på 2001 års kostnadsnivå.

RFV:s förslag	År 2003	År 2004	År 2005	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009	År 2010
Personal FK, lönekostn.	89,4	89,4	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8
IT drift/förvaltning RFV	10,4	10,4	7,8	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
IT utveckling RFV	0	0	0	0	0	0	0	0
Skanning	0	0	0	0	0	0	0	0
Porto RFV	6,3	6,3	0	0	0	0	0	0
Personal RFV	0,8	0,8	0	0	0	0	0	0
Avskrivn. RFV *	7,3	12,9	0	0	0	0	0	0
Summa direkta kostn	114,2	119,8	16,6	14,3	14,3	14,3	14,3	14,3
Lokaler FK	9,3	9,3	9,3	9,3	8,0	7,0	6,0	5,0
Lokaler RFV	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Summa indirekta kostn	9,7	9,7	9,7	9,7	8,4	7,4	6,4	5,4
Summa mkr	123,9	129,5	26,3	24,0	22,7	21,7	20,7	19,7

* Avskrivning av immateriella tillgångar i form av balanserade utgifter för utveckling av IT-system.

De summerade kostnaderna anges i mkr på 2001 års kostnadsnivå.

RFV:s förslag	År 2003	År 2004	År 2005	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009	År 2010
Summa initiala engångskostn.	0	1,0	97,6	12,4	12,4	12,4	12,4	0
Årlig förvaltnings- & driftkostn.	123,9	129,5	26,3	24,0	22,7	21,7	20,7	19,7
Summa mkr	123,9	130,5	123,9	36,4	35,1	34,1	33,1	19,7

För jämförelse med totala kostnader före år 2010 med andra alternativ görs följande **summering för sju år**.

Summering i mkr för åren 2003 t.o.m. 2009	RFV:s förslag
Summa initialkostnader åren 2003–2009	148,2
Förvaltnings- & driftkostn åren 2003–2009	368,8
Summa årliga kostnader åren 2003–2009	517,0

Nyckeltalen (för att enligt avsnitt 3.4 kunna jämföra alternativen) blir således:

	Kortsiktigt: Summa kostnader⁶² för de sju åren 2003-2009	Långsiktigt: Årliga kostnader⁶³ från och med år 2010
RFV:s förslag	517,0 mkr	19,7 mkr/år

Med den i avsnitt 2.5 redovisade känslighetsanalysen för de osäkra pensionsersättningarna erhålls i stället följande resultat.

	Kortsiktigt: Summa kostnader⁶⁴ för de sju åren 2003-2009	Långsiktigt: Årliga kostnader⁶⁵ från och med år 2010
RFV:s förslag	537,0 mkr	19,7 mkr/år

---

⁶² Beloppet kommer från nedersta raden i ovanstående tabell.

⁶³ Beloppet kommer från rutan längst ner till höger i den inledande tabellen på denna sida.

⁶⁴ Beloppet kommer från nedersta raden i ovanstående tabell.

⁶⁵ Beloppet kommer från rutan längst ner till höger i den inledande tabellen på denna sida.

7.4 Jämförelse med andra alternativ

Följande uppställning sammanfattar skillnader i förutsättningar och konsekvenser för RFV:s förslag, nollalternativet och alternativen Reform 1, 2 och 3. (Det kan anmärkas att antal årsarbeten i nuläget år 2001 är 297 årsarbeten hos FK enligt den använda kalkylmodellen från RFV.)

Förutsättning:

Ersättningsgrund	Reform 1	Reform 2	Reform 3	RFV:s förslag	Nollalternativ
Närvarotid	AK (akt.stöd)	AK (akt.stöd)	FK (akt.stöd)	AK (akt.stöd)	FK (akt.stöd)
Sjukfrånvaro <14 dar	AK (akt.stöd)	FK (sjukpenn)	FK (sjukpenn)	AK (akt.stöd)	FK (akt.stöd)
Sjukfrånvaro >14 dar	FK (sjukpenn)	FK (sjukpenn)	FK (sjukpenn)	FK (sjukpenn)	FK (akt.stöd)
Vård av barn	AK (akt.stöd)	FK (tfp)	FK (tfp)	AK (akt.stöd)	FK (akt.stöd)
Vård av närstående	AK (akt.stöd)	FK (närst.p)	FK (närst.p)	AK (akt.stöd)	FK (akt.stöd)
Mottagare vid frånvaro	Akt.stöd-mottagare	Akt.stöd-mottagare	Akt.stöd-mottagare	Alla arbetslösa och akt.stödmottagare	Akt.stöd-mottagare

Resultat: FK-Personal

Årsarbeten FK	172,1 åa	228,6 åa	341,5 åa	29,2 åa	199,3 åa
Minus nollalternativet	-199,3 åa	-199,3 åa	-199,3 åa	-199,3 åa	
Differens årsarbeten	-27,2 åa	+29,3 åa	+142,2 åa	-170,1 åa	

Resultat: Kostnader för FK+RFV

<i>Långsiktigt:</i> Årlig drift- och förvaltningskostnad fr.o.m. år 2010	Reform 1	Reform 2	Reform 3	RFV:s förslag	Nollalternativ
	66,1 mkr/år	83,9 mkr/år	137,7 mkr/år	19,7 mkr/år	90,4 mkr/år

Resultat: Kostnader för FK+RFV forts.

	Reform 1	Reform 2	Reform 3	RFV:s förslag	Nollalternativ
<i>Kortsiktigt:</i> Summa kostnader åren 2003–2009 enligt huvudalternativet för pensionsersättning	696,3 mkr	761,2 mkr	974,5 mkr	517,0 mkr	803,0 mkr
Dito enligt känslighetsanalysen för pensionsersättning	696,3 mkr	741,2 mkr	974,5 mkr	537,0 mkr	803,0 mkr

Slutsatsen är att om man bara ser till kostnaderna för socialförsäkringens administration, så är *RFV:s förslag* betydligt billigare än såväl nollalternativet som de alternativa tre reformerna. Förslaget medför dock att administrativa kostnader tillkommer utanför socialförsäkringens administration, främst för AMS, AK och i viss mån för SCB. Hur stora de kostnaderna kan bli är inte utrett. Dessutom kan socialförsäkringskostnaderna ändras, vilka inte heller är utredda.

8 Samrådsyttrandena

Ett rapportutkast sändes den 16 december 2002 för samråd till Arbetsgivarverket, Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO), Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), Försäkringskassoförbundet (FKF) och Riksförsäkringsverket (RFV). Samrådsyttrandena sammanfattas här.

Arbetsgivarverket lämnar samråd beträffande de granskade avsnitten under 4.4.

SO har framfört synpunkter som införts som fotnoter på relevanta platser. Som kommentar till frågeställningar berörda i bilaga D anför SO följande:

”SO har inte uppfattat att det har funnits någon definierad frågeställning. Det som redovisas som SO:s syn baseras på ett allmänt resonemang och inte ett svar på en konkret fråga. SO har i remissvar på Betänkande SOU 2000:121 lämnat följande synpunkter.

”SO avvisar där förslaget om att arbetslöshetskassorna ska ha ett ansvar, motsvarande arbetsgivarens, för arbetslösa sjukskrivna under sjuklöneperioden. Utredningens förslag leder, enligt vår uppfattning, till att arbetslösa sjukskrivna hanteras annorlunda än arbetstagare som är sjukskrivna, detta gäller både ur ett ekonomiskt perspektiv och sett till möjligheten till stöd och rehabilitering.

Utredningens förslag vad gäller arbetslöshetskassornas ansvar för arbetslösa sjukskrivnas rehabilitering innebär, enligt vår uppfattning, sannolikt inte att kvaliteten i insatserna blir högre än vad de är idag. Detta bland annat med hänsyn tagen till att de arbetslösa inte har tillgång till företagshälsovård eller liknande som stöd för bedömningar. Om förslaget genomförs kommer arbetslöshetskassorna dessutom att behöva bygga upp en helt ny kompetens. SO menar att utredningen inte har beaktat den kompetens och den geografiska närhet som försäkringskassorna har till den sjukskrivne. SO anser att försäkringskassorna även fortsättningsvis bör ansvara för att de arbetslösa sjukskrivna ska få de rehabiliteringsåtgärder som kan vara motiverade i det enskilda fallet. Vi menar att detta har stor betydelse för den enskildes rättssäkerhet och också vad gäller möjligheten till lika behandling som sjukskrivna anställda.

Avslutningsvis vill vi även betona att arbetslöshetskassornas uppdrag är att betala ut ersättning vid arbetslöshet, varvid en av grundförutsättningarna är att den arbetslöse inte är oförhindrad att åta sig arbete i en viss omfattning. Om den arbetslöse är sjukskriven står han inte till arbetsmarknadens förfogande och har därmed inte rätt till arbetslöshetsersättning”

Med utgångspunkt från detta ställningstagande är det SO:s uppfattning att man förbehåller sig rätten att ompröva sitt ställningstagande att överta utbetalningen av aktivitetsstödet om uppdraget inte motsvara det som SO baserat sin prognos på.”

AMS för fram den allmänna synpunkten att en lösning på frågan om var och hur administrationen av aktivitetsstöd ska ske bör medföra lägre kostnader än i dag. Lösningen bör vara långsiktig, något som bl.a. gör det möjligt för AMS att återuppta avbruten systemutveckling.

FKF har i sitt yttrande givit förslag på små förändringar som införts i möjligaste mån i rapporten.

RFV tecknar samråd under förutsättning att följande synpunkter beaktas:

”I rapporten bör framhållas att det är angeläget

- att ett slutligt ställningstagande beträffande administrationen av aktivitetsstöd tas först efter att såväl regelverkets struktur som den totala administrativa kostnaden belysts. De administrativa kostnaderna bör vara utredda inte bara för socialförsäkringens del utan även för arbetslöshetskassornas och andra intressenternas del.
- att man finner en helhetslösning för gruppen aktivitetsstödstagare och arbetslösa så att både aktivitetsstödstagare och arbetslösa får en likabehandling när det gäller ersättning vid sjukdom och tillfällig vård av barn.”

Därutöver har RFV lämnat detaljsynpunkter som i möjligaste mån införts i rapporten.

Bilaga A

Uppdragets direktiv

REGERINGEN

Socialdepartementet

Regeringsbeslut 9

2002-10-24 S2002/6580/SF
S2002/8088/SF

Statskontoret
Box 2280

103 17 STOCKHOLM

Till avd.....	S
Kontakt med.....	
Beslut.....	bc
Datum 6/11-02 Sign.....	bc

STATSKONTORET Registrator
Ink. 2002-11-06
Dnr. 2002/403-5

Uppdrag att analysera effekterna av en ändrad administration för
aktivitetstöd

Beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att redovisa och analysera vissa effekter av en överföring av utbetalningsuppdraget för aktivitetsstöd från Riksförsäkringsverket (RFV) och de allmänna försäkringskassorna till arbetslöshetskassorna enligt nedan formulerade uppdragsbeskrivning.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 7 juni 2001 att tillkalla en särskild utredare med uppgift att utreda möjligheterna till en effektivisering av utbetalningen av aktivitetsstödet genom att en och samma organisation svarar för utbetalningen (dir. 2001:52). Utredaren överlämnade i oktober 2001 betänkandet Utbetalning av aktivitetsstödet (SOU 2001:81). I betänkandet föreslås bl.a. att administrationen av aktivitetsstödet skall föras över från RFV och de allmänna försäkringskassorna till arbetslöshetskassorna. Betänkandet har remissbehandlats.

Utredarens betänkande och inkomna remissvar har vid beredning inom Regeringskansliet konstaterats lämna ett otillräckligt underlag för regeringens ställningstagande i frågan. Regeringen gav därför, den 18 april 2002, RFV i uppdrag att närmare analysera konsekvenserna för socialförsäkringens administration av en överföring av utbetalningsuppdraget för aktivitetsstöd (dnr S2002/3372/SF). RFV har den 27 augusti 2002 redovisat uppdraget (dnr S2002/6580/SF).

Postadress
103 33 STOCKHOLM

Telefonväxel
08-405 10 00

E-post: registrator@industry.ministry.se
X400: S=Registrator; O=Industry; P=Ministry; A=SIL; C=SE

Besöksadress
Jakobsgatan 26

Telefax
08-411 36 16

Den interna arbetsgrupp som bereder frågan inom Regeringskansliet har dock funnit behov av kompletterande analyser främst i fråga om kostnadskonsekvenser och effekter beträffande berörd personal vid en överföring av utbetalningsuppdraget.

Regeringen avser att lämna en proposition i ärendet under år 2003.

Uppdraget

I uppdraget ingår att belysa följande områden med utgångspunkt från betänkandet Utbetalning av aktivitetsstöd (SOU 2001:81) samt RFV:s redovisning Uppdrag angående aktivitetsstöd (dnr S2002/6580/SF).

Överföring av utbetalningsuppdraget för aktivitetsstöd

Statskontoret skall redovisa och analysera kostnadskonsekvenserna för socialförsäkringens administration av en överföring av utbetalningsuppdraget för aktivitetsstöd till arbetslöshetskassorna dels vid överföringstillfället, dels under de därefter närmast kommande åren. Kostnadskonsekvenserna skall preciseras. Samtliga kostnader skall redovisas, dvs. både s.k. direkta och indirekta kostnader.

Statskontoret skall också redovisa och analysera de personalkonsekvenser som följer för RFV och de allmänna försäkringskassorna vid en överföring av utbetalningsuppdraget. Hur det formella regelverket (lagen [1982:80] om anställningsskydd LAS, kollektivavtal m.m.) påverkar de anställda och eventuella effekter för pensionsskulden om en överföring av utbetalningsuppdraget blir aktuell skall också belysas, liksom eventuell inverkan av tekniska implementeringar av RFV:s administrativa stöd.

I sammanhanget skall särskilt belysas de ekonomiska och personella konsekvenserna dels av om arbetslöshetskassorna ansvarar för utbetalningen av aktivitetsstöd under de två första veckorna av sjukdom, vård av barn m.m. vid deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program, dels av om försäkringskassorna ansvarar för utbetalningen av ersättning vid sjukfrånvaro från och med den första dagen efter karensdagen, vård av barn m.m. Det senare skall belysas oaktat om utbetalningsuppdraget för aktivitetsstöd förs över från försäkringskassorna till arbetslöshetskassorna eller ej.

Statskontoret skall i uppdraget utgå från att överföringen av utbetalningsuppdraget sker vid två alternativa tidpunkter; dels den 1 januari 2004, dels den 1 januari 2005.

Övrigt

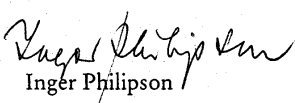
Statskontoret skall i arbetet samråda med berörda myndigheter och organisationer.

Uppdraget skall redovisas senast den 20 december 2002.

På regeringens vägnar

Perit Andnor

Inger Philipson

Kopia till

Finansdepartementet/Ba
Näringsdepartementet/A
Justitiedepartementet/PP
Justitiedepartementet/F
Riksförsäkringsverket (RFV)
Försäkringskassförbundet (FKF)
Arbetsgivarverket
Statens pensionsverk (SPV)
Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS)
Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO)

Bilaga B

Utredningsunderlag och använd utredningsmetod

B:1 Projektets organisation

Projektledare: Avdelningsdirektör Bernt Emanuelsson, Statskontoret.

Utredare: Samhällsekonom Harald Berg, Univeco AB, konsult åt Statskontoret.

Statskontorets samrådspersoner inom berörda organ:

- **RFV:** Byrådirektör Raija Halonen, Stabschef Anna-Stina Röcklinger, Jiri Pisa, Herman Meeths.
- **Försäkringskassförbundet (FKF):** Verksamhetsområdeschef Göran Geiryd, Lars-Bertil Mörk (arbetsrättsfrågor m.m.), Sonja Gustafson (påverkan på pensionskuld) och Bertil Thorslund (personalstatistik med åldersfördelning m.m.).
- **Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO):** Kanslichef Peter Schönefeld (data för jämförande resonemang i avsnitt 5.4.).
- **Arbetsgivarverket:** Förhandlingsdirektör Christer Edlund, förhandlingsenheten, arbetsrättsjuristerna Anneli Hoffstedt och Carl Durling (pensionskultsfrågan, arbetsrättsfrågor såsom LAS, kollektivavtal m.m.).
- **AMS:** Kjell Björkgren, försäkringsenheten och Stanislav Skowron, ekonomienheten (kostnadseffekter för AMS/LAN).

B:2 Projektets genomförande

Arbetet har följt följande etappindelning och tidplan:

Arbetsmoment	Utflyde	Datum för utflyde
Steg 1: Avgränsning och uppläggning av projektet: Samråd med RFV, AMS, FKF, SO och Arbetsgivarverket.	Rapportskiss med förutsättnings- och metodbilaga.	7 nov 2002
Steg 2: Problemanalys och uppgiftsinsamling: Frågeformulering och utdelning av frågetabeller till samrådsaktörer.	Rapportskiss inklusive mycket av insamlat material.	25 nov 2002
Steg 3: Resultatanalys och rapportskrivning inklusive indragning av kompletterande uppgifter från aktörer.	Utkast till slutrapport.	11 dec 2002
Steg 4: Slutjustering i samverkan med främst RFV och FKF.	Förslag till slutrapport för samrådsremiss.	16 dec 2002
Steg 5: Samrådsremiss till RFV, AMS, FKF, Arbetsgivarverket och SO. Komplettering med erhållna synpunkter. Beslut av Statskontorets GD.	Rapport till regeringen.	20 dec 2002

B:3 Befintligt utredningsunderlag

Utredningen bygger på dels tidigare utredningsmaterial:

- SOU 2001:81 ”Utbetalning av aktivitetsstödet” (79 sidor)
- Remissyttranden från perioden november 2001 – januari 2002 över SOU 2001:81 (cirka 90 sidor)
- RFV:s Redovisning den 27 augusti 2002 till regeringen av ”Uppdrag angående aktivitetsstöd” (27 sidor plus 3 sidor missivskrivelse)
- Vissa till SOU 2001:81 kompletterande kostnadsuppgifter som SO den 28 januari 2002 lämnat till näringsdepartementet (2 sidor)

dels RFV:s årsredovisning för år 2001.

dels RFV:s Vägledning 2001:5 ”Aktivitetsstöd vid arbetsmarknadspolitiska program” (5 sidor).

dels följande regelverk:

- lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (inklusive betydande ändringar 2 juli 2001)
- lagen (1962:381) om allmän försäkring
- förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd
- lagen (1982:80) om anställningsskydd LAS
- gällande kollektivavtal för personal inom FK.

Bilaga C

Detaljspecifikationer till kapitel 4

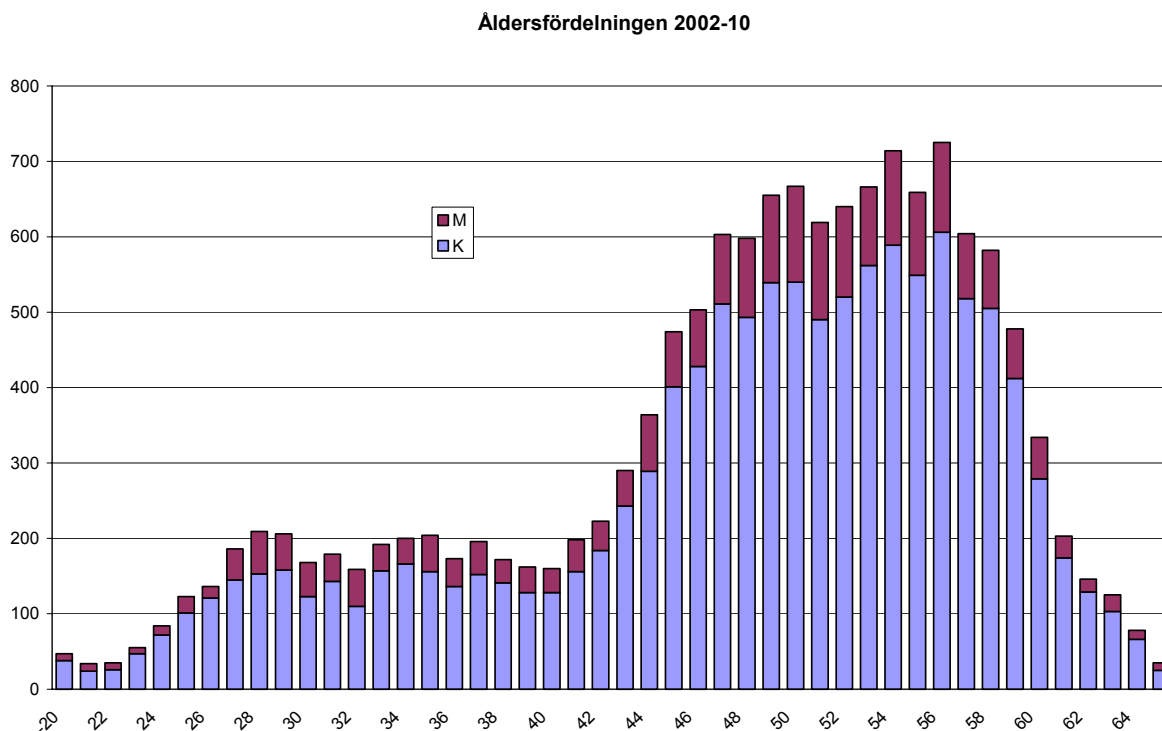
- Bilaga C:1 Diagram över åldersstruktur inom FK.
- Bilaga C:2 Rättsfall avseende bedömning av om det föreligger övergång av verksamhet, enligt 6b § LAS.
- Bilaga C:3 RFV:s tolkning av övergång av verksamhet enligt 6b§LAS.
- Bilaga C:4 Gemensam strategi för personalomställning på försäkringskassorna – en offensiv väg.
- Bilaga C:5 Beräkningsexempel för styckekostnader vid avveckling av personal.

Bilaga C:1

Diagram över åldersstruktur inom FK

Bilaga till avsnitt 4.3.

Här följer två diagram. Det första är ålders- och könsfördelningen i oktober 2002 för all personal inom Försäkringskassorna enligt FKF:s statistik. Staplarna visar antal anställda män och kvinnor per åldersgrupp.

Det andra diagrammet består av två delar. Dels visar det samma totala åldersfördelning som det första diagrammet (för summan av män och kvinnor). Dessutom visar det en teoretisk konstruktion, nämligen åldersfördelningen i december 2001 med ett års tillägg på åldern för var och en som fanns då. Denna schablonmässiga framskrivning av 2001 års åldersfördelning kan således lätt jämföras med den verkliga åldersfördelningen hösten 2002.

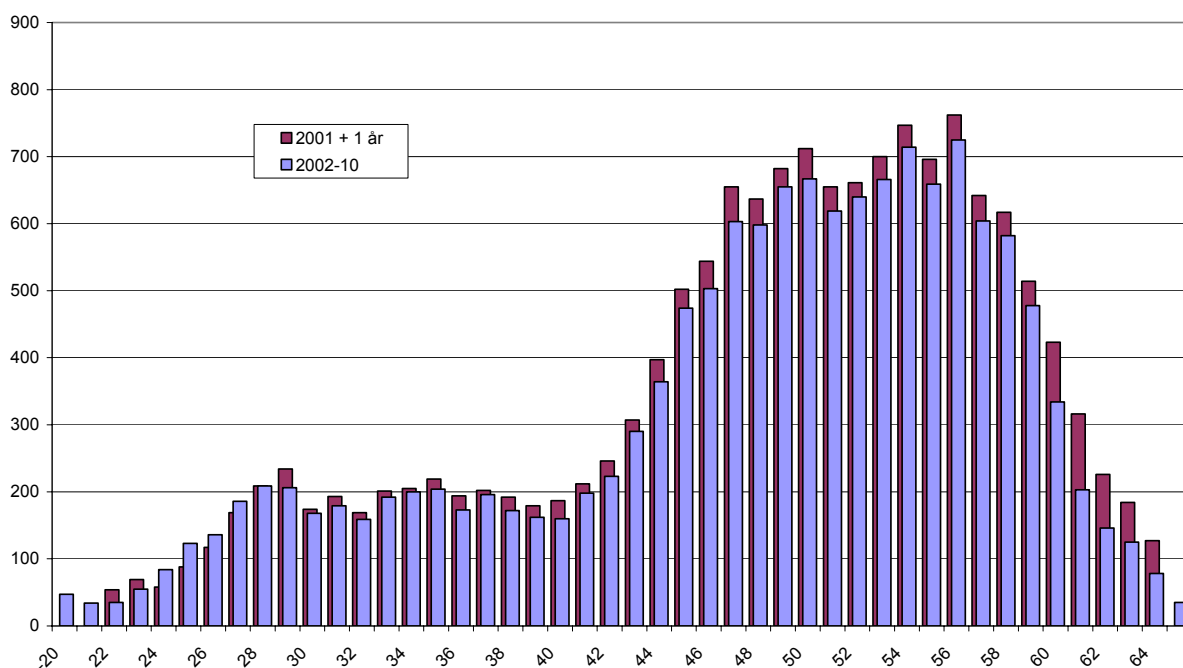
Syftet är att underlätta analys av vad som kan hända i nollalternativet och i de olika reformerna beträffande personalens åldersutveckling. En förenklande tanke är därvid, att personal som arbetar med utbetalning av aktivitetsstöd antas ha samma åldersfördelning som den totala personalen inom FK och att de har samma beteende.

Minskningarna under ett år ser av det diagrammet ut att vara

- cirka 5 % per åldersgrupp i åldrarna 47–60 år,
- cirka 20 % för åldersgruppen i åldern 61 år,
- cirka 38 % för åldersgruppen i åldern 62 år,
- cirka 33 % per åldersgrupp i åldrarna 62 till 64 år,
- och 100 % för 65-åringarna.

Åldersfördelningen hos FKs personal

Bilaga C:2

Rättsfall avseende bedömning av om det föreligger övergång av verksamhet, enligt 6b § LAS

Bilaga till avsnitt 4.4.1.

AD dom nr 163/95: Företag A bedrev entreprenadtrafik med buss. Denna entreprenadtrafik övertogs av två nya entreprenörer B och C. Arbetsdomstolen konstaterade att B och C inte övertagit arbetskraft, administration, fordon, fastigheter eller andra materiella tillgångar från A. Detta innebar att ”verksamheten” inte bevarat sin identitet vid entreprenörsskiftet och därmed *förelåg ingen övergång av verksamhet enligt LAS.*

AD dom nr 44/98: Rör också entreprenörsbyte men här gäller det fastighetsunderhåll. AD argumenterar på följande sätt. Företag B har inte övertagit vare sig personal eller materiella tillgångar eller immateriella tillgångar av någon betydelse från företag A. Verksamhetens art, till den del B övertagit arbetsuppgifterna, är visserligen i princip densamma före som efter överlåtelsen och verksamheten låg inte nere under någon tid. Det kan också sägas vara stor likhet mellan det sätt på vilket de i målet aktuella sysslorna utfördes före och efter tillkomsten av det nya entreprenadförhållandet. Detta förhållande är mer hänförligt till de arbetsuppgifter som utförs än till den rörelse som bedrivs. En ekonomisk enhet, ”en going concern”, kan inte reduceras till att innebära den verksamhet som den bedriver. Enbart den omständighet att vissa arbetsuppgifter gått över från A till B *föranleder inte att det är fråga om övergång av verksamhet enligt LAS.*

AD dom 121/98: Viss verksamhet som bedrivits av den statliga lantmäterimyndigheten i ett län har gått över till två kommuner i länet. Detta innebar att respektive kommun fick ansvaret för fastighetsbildningen i hela kommunen. Kommunerna var tidigare ansvariga för fastighetsbildningen i respektive kommuns tätort. Var den sista överföringen av verksamheten övergång av verksamhet i den mening som avses i 6b § LAS? Även frågan om betydelsen av att förändringen skall betraktas som ett huvudmannaskapsbyte berörs. Beträffande denna fråga ansåg AD att 6b § inte ger utrymme för att någon särskild ordning skall gälla vid ett sådant byte.

De av EG-domstolens sju kriterier, se 4.4.1 ovan, som tar sikte på verksamhet av ekonomisk natur bör tillmätas mindre betydelse. Sådana kriterier är om kunder tagits över och graden av likhet mellan verksamheterna och verksamhetens art. Någon personal har inte direkt tagits över av kommunerna. En av kommunerna har dock anställt en karttekniker som tidigare varit anställd vid den statliga lantmäterimyndigheten. Kommunerna har inte utöver vissa kartor som har betydelse för verksamheten tagit över några mate-

riella tillgångar av betydelse. Inte heller har några immateriella tillgångar tagits över. Vid en helhetsbedömning av omständigheterna vid övergången konstaterar domstolen att det som gått över inte kan beskrivas som en bestående ekonomisk enhet samt att kravet på bevarad identitet mellan den verksamhet som den statliga lantmäterimyndigheten drev och den kommunala lantmäterimyndigheten driver inte är uppfyllt – det vill säga *det förelåg ingen övergång enl. 6b § LAS*. Två av sju ledamöter hade avvikande mening. De beskrev ytterligare svårigheterna att bedöma förvaltningsmyndigheter med kriterierna och de cirkelresonemang som kan bli aktuella.

AD dom nr 21/99: Den 1 oktober 1997 övergick ansvaret för förvar av utlänningar från landets polismyndigheter under Rikspolisstyrelsen till Statens Invandrarverk (SIV). Vid förvaret i Göteborg arbetade personal som var anställd vid polismyndigheten när förvaret togs över av SIV. AD prövar frågan utifrån EG-domstolens anvisade kriterier. Vid en bedömning som avser förvaltningsuppgifter gäller att de kriterier som tar sikte på förhållanden som avser verksamhet av ekonomisk natur bör tillmätas mindre betydelse. Mindre vikt bör fastas vid övertagande av kunder och immaterialrättsliga tillgångar.

Förvaret i Göteborg överlämnades av polismyndigheten till SIV 1997-10-01 kl 07.00 då nycklarna till lokalerna överlämnades. SIV tog över ansvaret över de utlänningar som vistades i lokalerna och deras personalakter samt huvuddelen av inventarierna. Verksamheten bedrevs i förhyrda lokaler med möbler och husgeråd för 58 personer. Av 13 vaktkonstaplar fick 3 efter särskild rekrytering fortsätta att arbeta efter SIV:s övertagande. AD menade att den begränsade personalövergången inte kunde få någon avgörande betydelse eftersom de tidigare omständigheterna pekade på att det förelåg övergång av verksamhet enligt 6b §. Efter SIV:s övertagande var förvarstiden oförändrad men de intagnas rättsäkerhet förstärktes och innehållet ”omhändertagandet” under förvarstiden förbättrades.

Vid AD:s helhetsbedömning fästes avseende vid att syftet med verksamheten alltjämt var densamma. Att åtgärder vidtagits för att förbättra den förvarstagnas ställning kan med hänsyn till att den genomsnittliga förvarstiden var oförändrad inte påverka bedömningen på ett avgörande sätt. *AD fann att det var en övergång av verksamhet enligt 6b § LAS.*

L-B Mörk,
FKF,
2002-11-25.

Bilaga C:3

RFV:s tolkning av övergång av verksamhet enligt 6b§ LAS

Bilaga till avsnitt 4.4.1.

Frågan är om 6 b § LAS blir tillämplig när arbetslöshetskassorna övertar hanteringen av aktivitetsstöd från försäkringskassorna och vilka slutsatser som kan dras av Arbetsdomstolens domar AD 163/95, 44/98, 121/98 och 21/99.

Jag anser inte att AD 163/95 och 44/98 är riktigt relevanta i det här fallet eftersom det vid övergång av affärsmässig entreprenadverksamhet som det där var frågan om finns en helt annan möjlighet att väga in ekonomiska kriterier än vad det gör när det är frågan om förvaltningsverksamhet. Som EG-domstolen uttalat får kriterierna olika vikt beroende på verksamhetens art. De båda avgörandena kan alltså enligt min mening inte tas till intäkt för att det för tillämpning av 6 b § LAS i icke affärsmässig verksamhet krävs mer än att arbetsuppgifterna övergår.

AD 121/98 är mer svårtolkat. Där finns ju dessutom en skiljaktig mening från två ledamöter. Man kan möjligen fundera på vilken vikt majoriteten lagt vid att kommunerna inte tagit över de materiella och immateriella tillgångar som hade kunnat tas över. Jag anser att den skiljaktiga meningen är ganska intressant bl.a. för att den ligger mer i linje med 1999 års avgörande. De båda skiljaktiga ledamöterna anför:

”Det i EG-domstolen uppställda kravet på att det skall vara en bestående ekonomisk enhet som överförs ter sig svårt att applicera på en verksamhetsövergång som avser förvaltningsuppgifter. Vi anser att stor vikt i stället bör läggas vid att det är fråga om en verksamhet som avgränsas och preciseras i en författning. Ansvar för att utföra uppgiften inom ett geografiskt avgränsat område har efter regeringens medgivande förts över till ett kommunalt organ från ett statligt, som i motsvarande mån i princip inte längre har behörighet att handha uppgiften. Från överlåtarens sida sett är det en del av verksamheten som överlåts.

Frågan om majoriteten av de anställda övertagits bör enligt vår mening tillmätas intresse om så faktiskt skett. Tvisten gäller skyldigheten att överta personal. Man skulle hamna i ett cirkelresonemang om den omständigheten att personal inte har övertagits skulle tillåtas tala mot att en övergång skett.”

Enligt min uppfattning är det främst AD 21/99 som är av intresse för bedömningen. Det är dessutom AD:s senaste avgörande i frågan.

Med stöd av det rättsfallet kan man inledningsvis sluta sig till att det även i det här fallet utan tvekan är frågan om ett arbetsgivarbyte.

Vad gäller om det kan vara frågan om en övergång i överlåtelsedirektivets mening ska man enligt EG-domstolens synsätt ta ställning till om verksamheten vid övergången har bevarat sin identitet. Man ska ställa frågan om det som övergått kan beskrivas som en bestående ekonomisk enhet. Här måste man vid helhetsbedömningen precis som AD konstaterar väga in att den svenska lagstiftningen omfattar offentligt anställda medan överlåtelsedirektivet inte omfattar all offentlig verksamhet.

AD anför: ”Vid en bedömning som avser förvaltningsuppgifter synes därvid de av EG-domstolens kriterier som ger intryck av att särskilt ta sikte på förhållanden som avser verksamhet av ekonomisk natur böra tillmätas mindre betydelse (jfr AD 1998 nr 121). Även EG-domstolen har slagit fast att kriterierna kan ges olika tyngd allt efter verksamhetens art. I Merckx- domen (C 171/94 och C172/94, 1996 ECR I-1253) ansågs t.ex. verksamheten ha bevarat sin identitet trots påståenden om att varken materiella eller immateriella tillgångar förts över till förvärvaren och trots att företagets struktur och organisation inte bevarats.”

AD konstaterar att förvarsinstitutet rent författningsmässigt är detsamma efter som före övergången och säger vidare:

”Av det hittills anförda är det endast den begränsade personalövergången som talar mot att en övergång av verksamhet enligt 6 b § anställningsskyddslagen skulle föreligga. I den tidigare nämnda Merckx- domen fann emellertid EG-domstolen att det inte kunde anses tillräckligt att största delen av personalen blivit uppsagd vid överlåtelsen för att direktivet inte skulle vara tillämpligt dels därför att uppsägningarna kan ha skett på grund av ekonomiska, tekniska eller organisatoriska skäl i enlighet med artikel 4.1 (vars motsvarighet återfinns i 7 § tredje stycket anställningsskyddslagen), dels därför att en eventuell överträdelse av det uppsägningsförbud som gäller enligt samma artikel i vart fall inte påverkar bedömningen av om en överlåtelse föreligger enligt direktivet. Lika med EG-domstolens bedömning i Merckx- domen, finner inte heller Arbetsdomstolen att någon avgörande betydelse kan fästas vid den begränsade personalövergången i det aktuella fallet.

Den avgörande frågan i målet blir därmed vilken grad av likhet som föreligger mellan verksamheten före och efter SIV:s övertagande.

I den sammanvägda bedömningen i övergångsfrågan kan Arbetsdomstolen inte bortse ifrån det förhållandet att syftet med verksamheten alltså är att hålla utlänningar frihetsberövade i avvaktan på t.ex. avvisnings- eller utvisningsbeslut.”

Sammanfattningsvis anser jag alltså att de båda entreprenadavgörandena inte är riktigt relevanta i det här fallet, vidare att det framför allt är 1999 års avgörande som är av intresse och att det talar för att 6 b § LAS blir tillämplig i vårt fall. I vårt fall kommer såvitt jag förstår verksamheten inte att ändra karaktär genom övergången.

Eva Nordqvist,
Rättsenheten RFV,
2002-12-06.

Bilaga C:4

Gemensam strategi för personalomställning på försäkringskassorna – en offensiv väg

Bilaga till avsnitt 4.4.4.

Strategin har arbetats fram i samarbete mellan FKF, företrädare för försäkringskassorna, Försäkringsanställdas Förbund och SACO-S. Strategin har inte givits kollektivavtalsstatus vilket också FF och SACO-S accepterat.

Syfte: Strategin för personalomställning skall aktivt bidra till att kommande verksamhetsomställningar vid Försäkringskassorna blir framgångsrika.

Mål:

- förändringarna leder till en effektivare verksamhet.
- utveckla personalens kompetens för att svara mot de nya förutsättningarna.
- försäkringskassorna är attraktiva arbetsplatser.
- uppnå en bredare personalsammansättning med hänsyn tagen till kön, ålder annan etnisk bakgrund m. m.

Omställningsarbetets inriktning

Offensiv väg: Under 1990-talet har organisationer/företag genomfört personalomställningar med generella och passiva åtgärder som ställt äldre arbetskraft utanför arbetslivet. Försäkringskassorna väljer en annan och offensiv väg i sitt omställningsarbete.

Försäkringskassornas omställningsarbete görs med utgångspunkt i en analys av verksamhetens krav på förändring/utveckling och medarbetarnas förutsättningar. I analysen redovisas i vilken ordning förändringsåtgärderna bör vidtas. Här avses bland annat mobilisering, kompetensutveckling, chefsutveckling, organisationsförändringar, personalavveckling. För att uppnå önskade förändringar krävs att resurser avsätts för samverkande delar i förändringsarbetet.

Den enskilde medarbetarens engagemang är en viktig förutsättning för att lyckas i förändringsarbetet. Genom aktiva insatser skall medarbetarna oberoende av ålder erbjudas individuellt riktad kompetensutveckling för fortsatt arbete inom kassan eller stimulansåtgärder för att få en ny anställning utanför kassan. Ambitionen skall vara att omställningsarbetet genomförs på ett sätt som såväl medarbetare som stannar i kassan som de som lämnar kassan uppfattar som god personalpolitik.

Det är viktigt att de lokala fackliga organisationerna är delaktiga i omställningsarbetets olika skeden. Med delaktighet avses möjlighet att föra en dialog om omställningsarbetet även i frågor där förhandlings- eller informationskyldighet enligt MBL inte föreligger.

Frivillighet är huvudinriktningen. Denna inriktning stöder organisationens anpassning till verksamhetens nya krav samtidigt som individens intresse tillgodoses. Därmed uppstår mindre störningar i arbetet, förbättrat arbetsklimat och bättre arbetsmiljö.

Gemensamt förhållningssätt: Utgångspunkten är att kassorna står inför förändringsåtgärder som i stort sett är lika för alla försäkringskassor. Kassornas förutsättningar, exempelvis de ekonomiska, kan variera. Trots olika förutsättningar är en gemensam strategi nödvändig.

För att stödja förändringsarbetet har de centrala parterna inom ramen för utvecklingsrådets verksamhet startat ett antal stödjande projekt samt även gjort förändringar i gällande avtal.

Denna strategi visar vårt gemensamma förhållningssätt beträffande mobilisering, kompetensutveckling och personalavveckling. Det gemensamma förhållningssättet utesluter inte möjlighet till anpassning när kassornas förutsättningar varierar.

Vägvalsprocessen: Den dialog och det informationsutbyte mellan chef och medarbetare om förändringsarbetet (exempelvis framtida yrkesroller, kompetenskrav, personens förutsättningar och vilja att vara kvar i kassan) som behöver genomföras skall ses som ett processarbete. För att kunna diskutera möjligheterna till anställning utanför kassan är det nödvändigt att kassan bestämt vilka stödåtgärder som kan erbjudas medarbetaren. Individuella vägvalssamtal är ett sätt att bedriva processen. Avsikten med processarbetet är att chefen och medarbetaren skall kunna komma fram till så välgrundade ställningstaganden som möjligt.

Mobilisering: En förutsättning för att omställningen snabbt skall kunna förankras bland kassans medarbetare är att olika mobiliseringssatser genomförs. Här avses information och dialog om de olika stegen i förändringsarbetet för att skapa förståelse och acceptans för kommande förändringar.

Kompetensutveckling: För att klara de nya arbetssätten finns ett stort behov av olika kompetensutvecklingsinsatser till kassans medarbetare och annat stöd till kassan för att genomföra dessa insatser.

Förändrade yrkesroller gör det nödvändigt med en höjning av kompetensen för många medarbetare. Olika påbyggnadsutbildningar behöver också

genomföras. Försäkringskassorna kommer att ta tillvara möjligheterna att samarbeta och samordna sina resurser för olika kompetensutvecklingsinsatser.

Personalavveckling: Huvudinriktningen är att medarbetare som efter välgvalprocessen själv väljer att lämna sin anställning inom kassan skall få aktivt stöd för att få anställning utanför kassan eller på annat sätt skaffa sig en ny försörjning utanför kassan.

Även i detta sammanhang är det betydelsefullt att de lokala fackliga organisationerna är delaktiga i de olika ställningstaganden arbetsgivaren behöver göra i personalavvecklingsarbetet.

Stimulans för frivillighet: Olika personer har olika behov av stöd för att komma vidare till ett nytt arbete. Kassans avvecklingsåtgärder skall utformas med hänsyn till detta. Kassan bör även vara öppen för att pröva andra lösningar under förutsättning att åtgärden sammanfaller med såväl den enskilda medarbetarens som verksamhetsintresset.

Grundläggande för att uppnå frivilliga avgångar är dock att medarbetaren ser den erbjudna lösningen som en möjlighet att under någorlunda trygga former lämna sin anställning vid kassan för att satsa på en ny anställning eller verksamhet utanför kassan.

Det är respektive försäkringskassa som utifrån verksamhetens intresse och efter en individuell prövning avgör vilka medarbetare som kan erbjudas och beviljas avvecklingsåtgärder.

Avsikten är att medarbetaren, ofta företrädda av sitt fack, arbetsgivaren och trygghetsstiftelsen, i de fall trygghetsstiftelsen berörs, skall komma överens om vilka åtgärder som skall tillämpas i det enskilda fallet.

Två avvecklingsalternativ för att få frivilliga avgångar

Trygghetsalternativet och stimulansalternativet är de två huvudalternativ som finns. Dessa innehåller olika handlingsalternativ som beskrivs i trygghetsavtalet och under stimulansalternativet nedan.

Eftersom dessa alternativ bygger på frivillighet kan avvecklingen av respektive arbetstagare påbörjas så snart överenskommelse finns bland de berörda.

Även vid arbetsgivarens ställningstaganden om olika avvecklingsalternativ och därmed sammanhängande frågor är det viktigt att de lokala fackliga organisationerna är delaktiga.

Trygghetsalternativet (tillämpning av trygghetsavtalet): Det behövs ett alternativ som ger arbetstagare med mindre goda förutsättningar att få ett nytt arbete utanför kassan stort stöd i strävan att få ett nytt arbete och som fångar upp de som misslyckas efter flera års försök att få nytt arbete.

Hanteringen kan ske på följande sätt:

- Arbetstagaren låter sig frivilligt sägas upp av arbetsgivaren.
- Arbetstagaren får möjlighet att tillsammans med trygghetsstiftelsen arbeta fram en handlingsplan.
- Flertalet medarbetare har 12 månaders uppsägningstid. Om det bedöms nödvändigt med ytterligare tid för att ta fram handlingsplanen kan detta lösas i varje enskilt fall.
- Trygghetsstiftelsen kan komma in tidigt och satsar på arbetstagarens möjligheter att få nytt arbete.
- Trygghetsstiftelsen och arbetsförmedling stöttar arbetstagarens möjligheter till arbete efter uppsägningstidens slut.

Om arbetstagaren trots allt misslyckas att hitta ny försörjning kan arbetstagaren vid 59 års ålder, via trygghetsstiftelsen, vända sig till kassan som får pröva frågan om särskild pensionsersättning. Särskild pensionsersättning, är enligt nuvarande tillämpning, inte aktuell om arbetstagaren är yngre än 50 år vid uppsägningstidens slut.

Stimulansalternativet (andra åtgärder än trygghetsavtalets): Det behövs ett alternativ som ger arbetstagare som har goda förutsättningar att på egen hand få ett nytt arbete/motsvarande utanför kassan stöttning och ekonomisk stimulans av att lämna kassan.

Arbetstagaren säger upp sig själv. Arbetstagaren och arbetsgivaren kommer överens om vilken förmån exempelvis i verktygslådan (se nedan) och nivå som skall tillämpas.

Enligt RRV:s uppfattning skall förmåner i verktygslådan samordnas med ny inkomst.

Verktygslådan

Studiestöd: Studiestöd kan utformas på olika sätt och ha olika syften. Här avses i första hand att medarbetarna blir anställningsbara utanför kassan. Arbetstagaren får studielön i form av ett avgångsvederlag och eventuellt annat stöd för studierna på sätt som överenskommes.

Avgångsvederlag: Arbetstagaren lämnar sin anställning mot att arbetsgivaren betalar ett avgångsvederlag. Storleken på avgångsvederlaget och eventuellt annat stöd som arbetstagaren får i samband med avgången exem-

pelvis hjälp av outplacementkonsult överenskomes mellan arbetsgivaren och arbetstagaren.

Förlängd uppsägningstid: Arbetstagarens uppsägningstid förlängs till det antal månader som överenskomes. Arbetstagaren säger upp sig själv. Förlängd uppsägningstid kan kompletteras med andra stödåtgärder under uppsägningstiden.

Starta-eget hjälp: En medarbetare som säger upp sig själv för att starta eget kan göra detta med ett avgångsvederlag eller förlängd uppsägningstid. Kassen och den enskilde träffar överenskommelse om nivå som angivits ovan under avgångsvederlag eller förlängd uppsägningstid.

Samarbete med outplacementkonsult: särskilda konsulter för att hjälpa medarbetarna att hitta annan yrkesinriktning. Arbetsgivarens kostnader för konsulten kan reducera avgångsvederlag eller förlängd uppsägningstid eller starta-eget hjälp.

Samarbete med uthyrningsföretag: Samarbetet kan utformas på olika sätt. Allt ifrån att uthyrningsföretaget får en lista över de som skall lämna kassen till att anställningsavtal träffas mellan medarbetare och uthyrningsföretaget. Efter en individuell bedömning av medarbetarens behov kan kassen anlita uthyrningsföretag. Arbetsgivarens kostnader för åtgärden kan reducerar avgångsvederlag eller förlängd uppsägningstid eller starta-eget hjälp.

Andra stödåtgärder: Arbetsgivaren och arbetstagaren kan också komma överens om andra stödåtgärder som exempelvis kompletterar ovanstående verktyg. Åtgärden får dock inte strida mot gällande avtal eller mot vad som i övrigt kan vara lämpligt med hänsyn till kassans verksamhet.

Avvecklingsorganisation

För de arbetstagare som väljer trygghetssystemsalternativet kan det vara viktigt att frikopplas från sina ordinarie arbetsuppgifter och koncentrera sig på ett yrkesliv utanför kassen. Dessa arbetstagare kan exempelvis placeras i en sidoorganisation till kassen. För att skapa en sådan sidoorganisation krävs både lokaler och särskilt utbildad personal som skall ha till uppgift att stödja de medarbetare som skall lämna verksamheten. Den enskilda kassans förutsättningar styr hur avvecklingsarbetet organiseras.

Trygghetsstiftelsen

Trygghetsstiftelsen bistår uppsagda arbetstagare enligt de regler som anges i trygghetsavtalet. Trygghetsstiftelsen kan komma in på ett tidigt stadium i en omställningsprocess för att bistå arbetstagare som riskerar att förlora sin anställning.

Det är viktigt att kassorna tar tillvara stiftelsens resurser där det är möjligt och i övrigt samverkar med trygghetsstiftelsen.

Försäkringskassoförbundet 2000-05-29

Bilaga C:5

Beräkningsexempel för styckekostnader vid avveckling av personal

Bilaga till avsnitt 4.4.4.

För att underlätta beräkningen av försäkringskassans kostnader för olika personalomställningsåtgärder har följande exempel tagits fram. Samma månadslön 19.500 kronor används i exemplen.

Bifogade exempel:

1. Arbetstagaren sägs upp p g a arbetsbrist och blir 60 år under uppsägningstiden.
  - a) Arbetstagaren tar pensionsersättning direkt efter uppsägningstidens slut.
  - b) Arbetstagaren står till arbetsmarknadens förfogande d v s uppbär A-kassa under 300 dagar med eller utan avgångsersättning. Efter dessa 300 dagar tar arbetstagaren pensionsersättning.
2. Arbetstagaren sägs upp p g a arbetsbrist och fyller inte 50 år under uppsägningstiden.
3. Arbetstagaren sägs upp p g a arbetsbrist och har fyllt eller fyller 50 år under uppsägningstiden.
4. Arbetstagaren erhåller en stimulansåtgärd och lämnar anställningen efter egen uppsägning.
5. Arbetstagaren (kvinna) uppfyller kravet på att kunna avgå med pension vid 60 års ålder eller senare enligt övergångsbestämmelserna till PAF.

Trygghetsstiftelsens ekonomi: Om förändringsarbetet kommer att medföra uppsägningar på grund av arbetsbrist i stor omfattning kommer Trygghetsstiftelsen att behöva ytterligare medel för att kunna ge de uppsagda det stöd som anges i trygghetsavtalet. Kostnader per arbetstagare beräknas till ca 35 000 kronor.

Övrigt: Kostnader för pensionsersättning och särskild pensionsersättning betalas av arbetsgivaren.

Förhandlingar om införande av Kåpan Extra kan öppna möjligheten för kassorna att i lokala kollektivavtal reglera ytterligare pensionsförmåner (stimulansåtgärder) se exemplet 5.

L-B Mörk

Exempel 1 a) Arbetstagaren blir 60 år under uppsägningstiden och tar pensionsersättning efter uppsägningstidens slut

Arbetstagaren har rätt till pensionsersättning i detta exempel. En stimulansåtgärd i form av pengar/motsvarande kommer troligen av Arbetsgivarverket (AgV) och RRV att uppfattas som en ogiltig förstärkning av pensionsförmånerna. Det är bara AgV som för närvarande kan fatta ett beslut som innebär förbättrade pensionsförmåner. Kassan kan dock ta ställning till tjänstebefrielse.

	I 58 år	I 59 år	I 60år	I 61 år	I 62 år	I 63 år	I 64 år	I 65 år
	I	-----	I	-----	I	-----	I	-----
		Uppsägn.		Tid då pensionsersättning				Tjänste-
		lön		utbetalas				pension
Uppsägningslön								
under 12 månader:		327.500 kr		1.015.600 kr				29.000/år

Arbetsgivaravgift, m.m. uppskattas till 40 %.

$19.500 \text{ kr} \times 1,40 \times 12 = 327.500 \text{ kr}$

Outtagna sparade semesterdagar ersätts i pengar.

Pensionsersättning under 5 år:

Pensionsersättning motsvarar ca 70 % av lönen. Särskild löneskatt är 24 %.

$19.500 \text{ kr} \times 70 \% \times 1,24 \times 12 \times 5 \text{ år} = 1.015.600 \text{ kr}$

Tjänstepension från 65 år och framåt, ATP-förlust, avsättning till trygghetsstiftelsen:

Tjänstepensionen motsvarar ca 10 % av lönen. Särskild löneskatt är 24 %.

Kostnad **per år för tjänstepension:** $19.500 \text{ kr} \times 10\% \times 1,24 \times 12 = 29.000 \text{ kr}$

Därutöver betalar arbetsgivaren eventuell ATP-förlust som uppkommit p.g.a. att personen gått med pensionsersättning. Svårt att beräkna nu. Troligen ingen annan åtgärd från trygghetsstiftelsen som innebär någon kostnad för kassan.

Exempel 1 b) Arbetstagaren blir 60 år under uppsägningstiden och står till arbetsmarknadens förfogande, d v s uppbär A-kassa under 300 dagar med eller utan avgångsersättning. Efter dessa 300 dagar tar arbetstagaren pensionsersättning

En stimulansåtgärd i form av pengar kommer troligen av Arbetsgivarverket (AgV) och RRV att uppfattas som en ogiltig förstärkning av pensionsförmånerna. Det är bara AgV som nu kan fatta ett beslut som innebär förbättrade pensionsförmåner. Kassan kan dock ta ställning till tjänstebefrielse.

I 58 år I 59 år I 60år I 61 år I 62 år I 63 år I 64 år I 65 år I

I-----I ----- I-----I-----I-----I-----I-----

Uppsägn. A-kassa Tid då pensions- Tjänste-
lön Avg.ersättn. ersättning utbetalas pension

Uppsägningslön

under 12 månader: 327.500 kr 11.500 kr 787.000 kr 29.000/år

Arbetsgivaravgift, m.m. uppskattas till 40 %. $19.500 \text{ kr} \times 1.40 \times 12 = 327.500 \text{ kr}$
Outtagna sparade semesterdagar ersätts i pengar.

A-kassa under 300 dagar (ca 13,5 månader) och Avgångsersättning:

Högre inkomster ger större avgångsersättning. Avgångsersättning betalas i detta fall slutligen av arbetsgivaren. $19.500 \text{ kr} \times 80 \% - 680 \text{ kr} \times 22 = 640:- \times 1.33 \times 13,5 \text{ mån.} = 11.500 \text{ kr.}$

Pensionsersättning under ca 3 år och 10,5 månader:

Pensionsersättning motsvarar ca 70 % av lönen. Särskild löneskatt är 24 %.
 $19.500 \text{ kr} \times 70 \% \times 1,24 \times 12 \times 3 \text{ år och } 10,5 \text{ månader} = 787.000 \text{ kr.}$

Tjänstepension från 65 år och framåt, ATP-förlust, avsättning till trygghetsstiftelsen:

Tjänstepensionen motsvarar ca 10 % av lönen. Särskild löneskatt är 24 %.
Kostnad **per år för tjänstepension:** $19.500 \text{ kr} \times 10\% \times 1,24 \times 12 = 29.000 \text{ kr.}$
Därutöver betalar arbetsgivaren eventuell ATP-förlust som uppkommit p.g.a. att personen gått med pensionsersättning. Svårt att beräkna nu. Troligen ingen åtgärd från trygghetsstiftelsen som innebär någon kostnad för kassan.

Exempel 2 Arbetstagaren sägs upp p g a arbetsbrist och fyller inte 50 år under uppsägningstiden

Kassan kan ta ställning till tjänstebefrielse och överväga andra stimulansåtgärder. Arbetstagaren har inte rätt till särskild pensionsersättning i framtiden i detta exempel.

I 48 år I 49 år I 50 år I 51 år I 52 år I 53 år I 54 år I...I 64 år I 65 år I
I-----I -----
Uppsägn. Stimulans- A-kassa och eventuell
lön åtgärd? avgångsersättning
327.500 kr

Uppsägningslön under 12 månader (eller mindre):

Arbetsgivaravgift, m.m. uppskattas till 40 %. $19.500 \text{ kr} \times 1.40 \times 12 = 327.500$ kr. Outtagna sparade semesterdagar ersätts i pengar.

A-kassa under 300 dagar en eller flera perioder och Avgångsersättning:

Här har kassan inga kostnader för arbetstagaren även om avgångsersättning utbetalas. Den betalas av Trygghetsstiftelsen.

Framtida kostnader:

Arbetstagaren kan ha rätt till livränta efter 65 år enligt PAF. Svårt att beräkna nu.

Exempel 3 Arbetstagaren sägs upp p g a arbetsbrist och har fyllt eller fyller 50 år under uppsägningstiden

Kassan kan ta ställning till tjänstebefrielse, överväga andra stimulansåtgärder och även träffa uppgörelse om sparade semesterdagar. Arbetstagaren har rätt att få frågan om särskild pensionsersättning prövad vid 58–59 (tidigast från 55) års ålder om han inte lyckats få ny anställning.

I 48 år I 49 år I 50 år I 51 år I 52 år I 53 år I 54 år I 55 år I 56 år I

I-----I-----
Uppsägn. Stimulans- A-kassa och eventuell
lön åtgärd? avgångsersättning
327.500 kr.

57 år I 58 år I 59 år I 60år I 61 år I 62 år I 63 år I 64 år I 65 år I

I-----I-----
Tid då särskild pensionsersättning Tjänste-
utbetalas om rätt till sådan föreligger pension
1.218.500 kr 29.000/år

Uppsägningslön under 12 månader (eller mindre):

Arbetsgivaravgift, m.m uppskattas till 40 %. $19.500 \text{ kr} \times 1.40 \times 12 = 327.500 \text{ kr}$.
Outtagna sparade semesterdagar ersätts i pengar.

A-kassa under 300 dagar, en eller flera perioder och avgångsersättning:

Här har F-kassan inga kostnader för arbetstagaren även om avgångsersättning utbetalas. Om rätt till avgångsersättning finns betalas den av Trygghetsstiftelsen.

Särskild pensionsersättning under 6 år:

Pensionsersättning motsvarar ca 70 % av lönen. Särskild löneskatt är 24 %.
 $19.500 \text{ kr} \times 70 \% \times 1,24 \times 12 \times 6 \text{ år} = 1.218.500 \text{ kr}$.

Tjänstepension från 65 år och framåt och ATP-förlust:

Tjänstepensionen motsvarar ca 10 % av lönen. Särskild löneskatt är 24 %.
Kostnad **per år för tjänstepension**: $19.500 \text{ kr} \times 10 \% \times 1,24 \times 12 = 29.000 \text{ kr}$.
Därutöver betalar arbetsgivaren eventuell ATP-förlust som uppkommit p.g.a att personen gått med pensionsersättning. Svårt att beräkna nu.

Exempel 4 Arbetstagaren erhåller en stimulansåtgärd och lämnar anställningen efter egen uppsägning

I detta exempel kopplas inte trygghetsavtalets regler in eftersom arbetstagaren själv säger upp sin anställning. Uppsägningstiden är i merparten av fallen 2 månader. Överenskommelse kan dock träffas uppsägningstidens längd. Stimulansbidraget i exemplet är schablonmässigt beräknat till en årslön. Vid stimulansåtgärder i form av avgångsbidrag har RRV följande principer som kommit fram i revisionsrapporter:

1. Avgångsförmåner skall inte utbetalas som engångsbelopp.
2. Avräkning skall ske mot annan inkomst.
3. Avgångsförmåner utgår under högst två år.
4. Pensionsförsäkring skall inte tecknas.

I 48 år I 49 år I 50 år I 51 år I 52 år I 53 år I 54 år I 55 år I

I--I -----I
Upps. Stimulansbidraget
lön utbetalas
54.600 kr 311.000 kr

Uppsägningslön under 2 månader (eller mer):

Arbetsgivaravgift, m.m uppskattas till 40 %. $19.500 \text{ kr} \times 1.40 \times 2 = 54.600 \text{ kr}$.
Outtagna semesterdagar ersätts i pengar.

Stimulansbidrag 234.000 kr (motsvarar en årslön) betalas ut efter det anställningen upphört betalas av kassan:

Arbetsgivaravgift 33 %. $234.000 \text{ kr} \times 1.33 = 311.000 \text{ kr}$. Stimulansåtgärder kan också vara annat såsom utbildning, tjänstebefrielse, förlängd uppsägningstid m.m.

Livränta:

Arbetstagaren kan ha rätt till livränta efter 65 år enl. PAF. Svårt att beräkna nu.

Bilaga D

Detaljspecifikationer till kapitel 5

Bilaga till avsnitt 5.4: För AK uppskattas kostnaderna enligt följande:

	Reform 1	Reform 2	Reform 3
Volym 1 = antal närvaroärenden	1 160 900	1 160 900	0
<i>Källa för data på ovanstående rad</i>	A	A	B
Volym 2 = antal frånvaroärenden <14 dar	69 550	0	0
<i>Källa för data på ovanstående rad</i>	A	B	B
Total volym utbetalningar per år	1 230 450	1 160 900	0
<i>Källa för data på ovanstående rad</i>	C	C	B
Fast kostnad, mkr per år	11,492	11,492	0
<i>Källa för data på ovanstående rad</i>	D	D	B
Summa styckpris-kostnad, mkr per år	<i>Oklart</i>	16,782	0
<i>Källa för data på ovanstående rad</i>	E	F	B
Totalt, mkr per år	Oklart	28,274	0
<i>Källa för data på ovanstående rad</i>	E	G	B
Summa för åren 2005-2009, mkr	Oklart	143.57	0
<i>Källa för data på ovanstående rad</i>	H	J	B

Källkommentarer:

- A: Enligt den första tabellen i avsnitt 2.4.2 ovan är antal beslut om utbetalning av aktivitetsstöd 1,3 miljoner per år och antal antagna frånvaroärenden 0,1391 miljoner per år. Här antas mycket grovt att antal beslut i närvaroärenden skulle kunna beräknas som 1,3 miljoner minus 0,1391 miljoner lika med 1160900, trots att det finns flera (sannolikt relativt små) plus- och minusposter som borde ha inkluderats i den enkla kalkylen.
- B: Ej aktuellt enligt tabellen under avsnitt 2.1.
- C: Summa av de två ovanstående beloppen.
- D: Enligt vissa till SOU 2001:81 kompletterande kostnadsuppgifter som SO den 28 januari 2002 lämnat till näringsdepartementet (2 sidor). Här antaget att den fasta kostnaden är oförändrad för denna volym. Antagandet styrks av sidan 68 i SOU 2001:81. Det antas här att den fasta kostanden inte inkluderar avskrivningar av AK:s eventuella avskrivningar av initialkostnaderna, det vill säga engångs omställningskostnader om cirka 2,2 mkr för IT-systemet OAS.
- E: Kostnaderna för AK väntas öka betydligt jämfört med de som anges i SOU 2001:81. Främst tillkommer arbete med prövning av skäl för sjukfrånvaro m.m.. Det är enligt telefonuppgift från SO tveksamt om AK är intresserad av att ta på sig arbete med sådan prövning. I så fall skulle Reform 1 inte kunna genomföras.
- F: Styckpriset antas vara 14,45 kronor per utbetalning (eller mer exakt: 14,455656 kronor per utbetalning) enligt källa D och oberoende av om utbetalning avser närvaro- eller frånvarotid. Årskostnaden för summa styckpris-kostnad är här beräknad som styckpris multiplicerad med Total volym utbetalningar per år för AK enligt ovan.
- G: Summa fast kostnad och summa styckpris-kostnad.
- H: Totalbeloppet är visserligen oklart, men **bedöms bli betydligt större** än totalen ovanför J med hänsyn till betydligt med omfattande arbetsinsatser för att bedöma grund för frånvaro p.g.a. sjukdom m.m.. Det är enligt uppgift från SO tveksamt om AK är kompetent och intresserad av att göra sådana bedömningar.
- J: Totalbeloppet enligt F (respektive B) multiplicerat med 5 år, d.v.s täckande åren 2005 t.o.m 2009 med tillägg av 0 kr år 2003 och beträffande år 2004 tillägg med dels engångs investeringsbeloppet 2,2 mkr för IT-systemet OAS och dels informationskostnader med 1 mkr, varvid det summerade beloppet i tabellen under avsnitt 5.5 erhålls för hela sjuårsperioden 2003-2009. (Informationskostnaden 1 Mkr år 2004 är differensen mellan de 2 mkr som anges på sidan 7 i SOU 2001:81 och de 1 mkr som redan tagits upp som informationskostnad för RFV+FK i Reform 1, 2 och 3 under avsnitt 5.2 ovan.)

Statskontorets publikationer för 2002 — 2003

2002

- 02:1 Offentlighet & IT. **150:-**
- 02:2 EU:s sysselsättningsstrategi och utformningen av den nationella politiken.
GRATIS
- 02:3 Prognos för SMHI - myndighet, bolag eller både och? **GRATIS**
- 02:4 Ansvar för registrering av ärenden enligt äktenskapsbalken och äktenskapsregistret. **GRATIS**
- 02:5 Uppföljning av förnyelsearbetet i kommuner och landsting. **GRATIS**
- 02:6 Omställningsavtal ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. **GRATIS**
- 02:7 En sammanhållen elektronisk förvaltning. **GRATIS**
- 02:8 XML-teknik och metadata. *Vägledning*. **Endast i pdf.**
- 02:9 Övergång till euro. Erfarenheter från den offentliga sektorn i euroländerna.
GRATIS
- 02:10 En modell för att beskriva det framtida resursbehovet för vård och omsorg om äldre. **GRATIS**
- 02:11 Ny organisation för tolk- och översättarutbildning. **GRATIS**
- 02:12 Att ta reda på vad folket tycker. *En pilotundersökning om medborgarnas syn på offentlig förvaltning*. **150:-**
- 02:13 24-timmarswebben. Rekommendationer och råd för 24-timmarsmyndighetens webbplats. **50:-**
- 02:14 Lokala styrelser och andra brukarorgan. *En studie av brukarinflytande i skolan*. **GRATIS**
- 02:15 Utvärdering av kontrollfunktionen i staten. **GRATIS**
- 02:16 Att euroanpassa en myndighet. En vägledning. **75:-**
- 02:17 24-timmarsmyndigheten. En förvaltning i medborgarens tjänst. *Lägesrapport december 2001*. **GRATIS**
- 02:18 Utveckling av 24-timmarsmyndigheter. *Lägesrapport juni 2002*. **GRATIS**
- 02:19 Vägledning om ramavtal för programvaror och tjänster. **GRATIS**
- 02:20 Utvärderingar – Av vem och till vad? *En kartläggning av Regeringskansliets utvärderingsresurser*. **GRATIS**
- 02:21 Utvärderingar och politik II. – *Hur använder regeringen utvärderingar?*
GRATIS
- 02:22 Stat/kommunrelationer i Europa. *En studie av uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan den centrala, regionala och lokala nivån i nio europeiska länder*.
GRATIS
- 02:23 Tillsammans i storstaden. *En studie av offentlig samverkan inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen*. **GRATIS**

- 02:24 Samhällsintresset och konkurrensen. *Ägarpolicy för styrning och tillväxt.*
GRATIS
- 02:25 Enfastställd gräns för direktupphandling. *Konsekvenser för småföretag.* **GRATIS**
- 02:26 Bättre styrning av socialförsäkringens administration. *Kartläggning, granskning och förslag.* **125 kr.**
- 02:27 Fastighetsmäklarnämnden — *förutsättningar för omlokalisering till Härnösand.*
GRATIS
- 02:28 Alternativ administration av aktivitetsstöd. *Effekter för socialförsäkringens administration.* **GRATIS**
- 02:29 Arbetsmarknadsåtgärder för invandrare år 2002. **GRATIS**
- 02:30 Utveckling av 24-timmarsmyndigheter – Lägesrapport december 2002. **GRATIS**

2003

- 03:1 Diarier på Internet. *Vägledning för myndigheter.* **75 kr.**
- 03:2 Styrningen av länsarbetsnämndernas verksamhet. **GRATIS**

De allmänna försäkringskassorna svarar i dag för utbetalning av aktivitetsstöd till deltagare i arbetsmarknadspolitiska program.

Statskontoret har analyserat kostnadseffekterna av tre alternativa sätt att administrera aktivitetsstöd. Även ett nollalternativ i form av ett rationaliserat nuläge har analyserats. I två av alternativen skulle arbetslöshetskassorna i större eller mindre grad svara för denna administration.

Analyserna har gett till resultat att nollalternativet – det rationaliserade nuläget – medför den lägsta administrationskostnaden totalt sett för staten.

STATSKONTORET

Box 2280, 103 17 Stockholm,
Norra Riddarholmshamnen 1,
Telefon 08-454 46 00, Fax 08-791 89 72,
www.statskontoret.se